

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΕΤΟΣ Β'.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ 24 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1882

ΑΡΙΘ. 14

ΠΕΡΕΧΟΜΕΝΑ.— Κοινοβουλευτικὸν σκάνδαλον. — Παιδαγωγικά: Κρίσεις περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ γενικοῦ ἐπιθεωρητοῦ τῶν δημοτικῶν σχολείων κ. Θ. Πετρίδου διὰ Β. διατάγματος προτεινομένης μεταρρυθμίσεως τῶν ἐν τοῖς διδασκαλείοις τῆς φιλεκπαιδευτικῆς ἐταιρίας διδασκῶν μαθημάτων καὶ πτυχιῶν ἐξετάσεων.— Ὁ ἰσθμὸς: Κόρινθος.— συλλήπτου ἐκ τῶν ἐπιβλαβῶν ἀναγωσμάτων.— Α. Zenevay: Ἡ πολιορκία τῆς Φλωρεντίας.

ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΟΝ ΣΚΑΝΔΑΛΟΝ

Μόλις εἶχε καταρτισθῆ ἡ διὰ τὰ Βελεντζιακὰ ἐπιτροπὴ τῆς Βουλῆς, εἰσέτι δὲ δὲν εἶχεν ἐπιδώσει τὴν ἐκθεσὶν τῆς καὶ ἰδοὺ νέον σκανδαλώδες ἐπεισόδιον παρουσιάζεται ἐν τῷ βουλευτηρίῳ. Ὅταν τις βλέπῃ τοιαῦτα σκάνδαλα ἐν μέσῳ τοῦ βουλευτηρίου ἀπορεῖ καὶ πείθεται, ὅτι ὄντως δὲν ὑπάρχουσιν ἐν αὐτῷ χαρακτηρῆς διακεκριμένοι, ταλανίζει δὲ τὴν Ἑλλάδα βλέπων κατηγορουμένους τοὺς ἄνδρας ἐκείνους, εἰς οὓς ἐπὶ δεκαετίας ὅλας εἶχεν ἐμπιστευθῆ τὴν ὑπαρξίν τῆς, κατηγορουμένους μάλιστα ἐπὶ ἐγκλήμασιν, ἅτινα, ἐὰν ἐπαληθεύσωσι, θὰ φέρωσιν αὐτοὺς ἐκεῖ, ἔνθα εὐρίσκεται ὁ πρωταγωνιστὴς μὲν Βελέντζας, πράγματι δὲ τὸ κύριον ὄμμα, διότι ἀδύνατον νὰ ὑποθέσῃ τις, ὅτι ὁ πρῶην ταμίας Θεβῶν μόνος κατεγράσθη τὸ ὑπὲρ τὸ ἑκατομμύριον σχεδὸν ἔλλειμα τοῦ ταμείου. Δὲν προτιθέμεθα νὰ δικαιολογήσωμεν τὸν Βελέντζαν, διότι εἶναι ἔνοχος, ἀλλὰ δὲν εἶναι μόνος εἰς τὸ ταμεῖον, οὔτε εἰς τοὺς καίμεδες, οὔτε εἰς τὸ γραμματόσημον· ἡ ἐγκληματικὴ αὐτοῦ διάνοια εἶχε συνεργούς, ἀλλ' ὁ κλῆρος ἐπὶ τοῦ γραμματοσήμου ἔπεσε κατ' αὐτοῦ καὶ μόνου, τίς οἶδε δὲ ἂν καὶ οἱ κληροὶ ἐπὶ τοῦ ταμείου καὶ τῶν καίμεδων δὲν πέσωσιν αὐθις κατ' αὐτοῦ. Μὴ θέλωμεν νὰ ἀπατώμεθα· ὁ Βελέντζας δὲν ἦτο

μόνος, τοὺς συνεργούς του εἶθε νὰ συλλάβῃ καὶ τιμωρήσῃ ἢ δικαιοσύνη· ἀλλὰ θὰ ἦναι τοῦτο κατορθωτόν; Εἶπωμεν λοιπὸν, ὅτι, ἐν ᾧ εἰσέτι δὲν ἐτελείωσε τὸ πρῶτον σκάνδαλον καὶ ἰδοὺ ἐπέρχεται δεύτερον.

Βουλευτὴς ἐκ τῆς φάλαγγος τῆς συμπολιτεύσεως ἀνέρχεται τὸ βῆμα καὶ καταγγέλλει τὸν πρῶην πρωθυπουργὸν κ. Κουμουνδοῦρον ὡς διαφθορέα τῆς Δικαιοσύνης· ὅτι ἐν τῇ ἐξουσίᾳ εὐρισκόμενος ἐπίεσε καὶ συνεννοήθη μὲ δικαστὰς, ὅπως στρεβλώσωσιν ὑποθέσεις, ἢ μᾶλλον ὅπως ἐκδώσωσιν ἀποφάσεις ὑπὲρ τοῦ ἐνός τῶν διαφερομένων καὶ πρὸς ζημίαν τοῦ ἄλλου, οὕτω δὲ κατορθώθῃ ὁ ἀδικούμενος πελάτης νὰ ἔλθῃ εἰς συμβιβασμὸν μετὰ τοῦ ἀντιδίκου. Συνεπεία δὲ τοῦ συμβιβασμοῦ τούτου ὁ κ. Κουμουνδοῦρος ἠμοίβετο διὰ τῶν Ἀδαμῶν, κτήματος ἐν τῇ Ἀττικῇ, μεγάλην ἔχωνος ἀξίαν. Αὕτη ἦτο ἡ διατυπωθεῖσα κατηγορία· τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ πρῶην πρωθυπουργὸς εἶναι σήμερον μετ' ἄλλων συγγενῶν του συνιδιοκτῆτης τῶν Ἀδαμῶν, ἀλλ' αὐτὸ καὶ μόνον ἀρκεῖ, ὥστε νὰ διατυπώσῃ τις κατηγορίαν, ὅτι ἐκ τῆς θέσεώς του διέφθειρε δικαστὰς, καὶ δὴ Ἀρεοπαγίτας, ὅπως προσπορισθῇ ἀθέμιτα κέρδη καὶ γίνῃ οὕτω συγχύριος κτήματος ἔχοντος οἰανδήποτε ἀξίαν;

Συνεπεία τῆς καταγγελίας ταύτης νέα ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ ἐγένετο, ὅπως ἐξετάσῃ τὰ

της αποδιδόμενης κατηγορίας εις τὸν πρώην πρωθυπουργόν. Καί ἰδοὺ σήμερον ἀπὸ τῆς μεταπολιτεύσεως τετάρτη ἐξεταστικὴ τῆς Βουλῆς ἐπιτροπή. Πρώτη ἢ τῶν ἐπισκοπικῶν, δεύτερα ἢ τῶν ἀρβηλῶν καὶ τῆς γαλέτας, τρίτη ἢ τῶν Βελεντζιακῶν καὶ τετάρτη ἢ τῶν Ἀδαμῶν. Εὐχόμεθα, ἐπειδὴ σήμερον δύο ὑφίστανται ἐξεταστικά ἐπιτροπὰι ν' ἀποδειχθῶσιν ἀθῶοι οἱ κατηγορούμενοι, τοῦτο δ' εὐχόμεθα ἐκ μέσης καρδίας, διὰ νὰ μὴ φανῇ εἰς τὰ ὄμματα τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, ὅτι ἐν Ἑλλάδι ὑπάρχουσι καταχρασταὶ κυβερνήται.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ

ΚΡΙΣΕΙΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΥΠΟ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΟΥ ΤΩΝ ΔΗΜΟΤΙΚΩΝ ΣΧΟΛΕΙΩΝ

ΚΥΡΙΟΥ Δ. ΠΕΤΡΙΔΟΥ

ΔΙΑ Β. ΔΙΑΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΗΣ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΩΣ

τῶν ἐν τοῖς διδασκαλείοις

ΤΗΣ ΦΙΛΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

διδακτέων μαθημάτων καὶ πτυχιῶν ἐξετάσεων.

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν.)

Ἐξετάσεις διευθυντῶν.

Ἀπὸ τῆς § 24 — καὶ τῆς 27 παραγράφου ὀρίζονται αἱ ἐξετάσεις ἐκείνων τῶν ὑποψηφίων, ὅσαι ἐπιθυμοῦσι νὰ γίνωσι διευθύντραι ἢ προϊστάμεναι Παρθεναγωγείων ἀνωτέρων. Τὰ δὲ περὶ τούτων παραλείπων, ἐπιπροσθέτω τὰς τελευταίας διατάξεις.

§. 28.

Ἡ παρούσα διάταξις ἰσχύει ἀπὸ τῆς 4 Ὀκτωβρίου 1874.

§. 29.

Πᾶσα ὑποψήφιος πρὸς ἐξέτασιν ὀφείλει νὰ προκαταβάλλῃ 4 τάληρα.

§. 30.

Αἱ διατάξεις αὗται δὲν ἐφαρμόζονται μόνον ὡς πρὸς ἐκείνας τῶν διδασκαλιστῶν, ὅσαι ἐπιθυμοῦσιν ἀποκλειστικῶς ἐν ἡ πλείονα τῶν ἐν τῇ §. 17 (ἀρ. 9. καὶ 10.) ὀριζομένων μαθημάτων ἢτοι τῆς μου-

σικῆς, καλλιγραφίας, ἰχνογραφίας, γυμναστικῆς καὶ ἐργοχειρῶν.

Ἐν Βερολίνῃ 24 Ἀπριλίου 1874.

Ὁ Ὑπουργὸς τῶν Ἐκκλησιαστικῶν, τῆς δημοσίας ἐκπαιδεύσεως καὶ τῶν ἰατρικῶν πραγμάτων.

FALK.

Τοιαῦτα εἰσιν αἱ περὶ τῶν μαθημάτων καὶ τῶν ἐξετάσεων τῶν διδασκαλιστῶν διατάξεις τοῦ Πρωσικοῦ νόμου.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1) Ὁ Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς πανταχοῦ ἀνομολογῶν ὅτι ἐν πάσαις ταῖς ἐνεργείαις ὑπὲρ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως πρότυπον ἔχει τὰ ἐν Γερμανίᾳ γινόμενα ὑπὲρ αὐτῆς, καταφορᾶται ἀντιφάσκων ἐν τῇ περὶ τῶν ἐξετάσεων τῶν διδασκαλιστῶν συντάξει τοῦ σχεδίου. Διότι, ἐν ᾧ ὁ ἐν Πρωσίᾳ σοφὸς ὑπουργὸς τῆς Παιδείας ἐπιθυμῶν νὰ ρυθμίσῃ τὸ αὐτὸ ζήτημα, οὐδόλως ἐπεχείρησε μόνος καὶ αὐθαιρέτως νὰ κανονίσῃ αὐτὸ, οὐδ' ἀνέθηκε τὸ σπουδαῖον ἔργον τῷ γενικῷ διευθυντῇ τῆς Παιδείας Greiff, οὐδὲ τοῖς μυστικοσυμβούλοις τοῦ ὑπουργείου, ἀλλ' εἰς εἰκοσάμελῃ ἐπιτροπῇ σπουδαιῶν καὶ πεπειραμένων ἀνδρῶν, ὁ Γενικὸς Ἐπιθεωρητὴς αἰσθανόμενος ὅτι μόνος ἀντάξιος πολλῶν σοφῶν ἐστι, οὐδόλως ἐδίστασε νὰ λύσῃ τὸ ζήτημα κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῦ, ἐνῶ συμφώνως πρὸς τὰς ἐπαγγελίας του καὶ κατὰ μίμησιν τῶν ἐν Πρωσίᾳ καὶ ἀλλαχοῦ γινομένων ὄφειλε διὰ τοῦ ὑπουργοῦ νὰ συγκαλέσῃ ἐν τῷ Ὑπουργεῖῳ εἰμὴ 20, τοῦλάχιστον δέκα ἀνδρας ἐκ τῶν ἐν Ἀθήναις διακρινομένων ἐπὶ ἱκανότητι καὶ 3 διευθυντῶν ἀνωτέρων ἰδιωτικῶν Παρθεναγωγείων καθ' ὅσον προῦκειτο περὶ διδασκαλιστῶν καὶ οὐχὶ διδασκάλων, ὡς λίαν σοφῶς ἔπραξεν ὁ Falk, καὶ τούτοις νὰ υποβάλλῃ ὅσα ζητήματα πρὸς λύσιν εἶχε χωρὶς τὸ παράπαν νὰ ἀναμιχθῇ, καὶ οὕτω καὶ μόνον ποιῶν ἤθελεν ἐκπληρώσει πληρέστατα τὸ καθήκον τῆς θέσεως, πᾶσαν εὐθύνην καταλείπων τοῖς οὕτω συγκληθεῖσιν ἀνδράσιν, εἰ μὴ καλῶς καὶ ὀρθῶς ἔλυον οὗτοι τὰ ὑποβληθέντα αὐτῆς ζητήματα περὶ τε τῶν ἐξετάσεων καὶ τῶν διδακτέων μαθημάτων.

2) Ἐπειδὴ δὲ τὸ πρῶτον ὑποβληθὲν ζήτημα τῇ εἰκοσάμελῃ ἐπιτροπῇ ἐστὶν «ἀν ἐπιτρέπονται ἐξετάσεις διδασκαλιστῶν εἰς ἀνώτερα ἰδιωτικὰ Παρθεναγωγεῖα» καὶ ἐπειδὴ καταφατικῶς ἔλυεν ἡ ἐπιτροπὴ τοῦτο εἰποῦσα ὅτι ἀπαιτεῖται μόνον ἄδεια τοῦ Ὑπουργείου καὶ εἰς βασιλικὸς ἐπίτροπος νὰ παρασταθῇ ἐν ταῖς ἐξετάσεσιν, ἀκατανόητον

ἀποβαίνει δικαίῳ ὁ Γενικὸς ἐπιθεωρητὴς, ἐνῶ τὸ Ἀρσάκειον ἐστὶ τὸ ἀνώτατον τῶν ἰδιωτικῶν Παρθεναγωγείων καὶ πρὸ πολλῶν ἐτῶν ἀνεγνωρίσθη ὡς δημοδιδασκαλεῖον, ἀποπειρᾶται νῦν ν' ἀφαιρέσῃ τὸ δικαίωμα τῶν ἐξετάσεων ἀπ' αὐτοῦ καὶ λεληθότως πως ζητεῖ νὰ υποβάλλῃ αὐτὸ εἰς τὸ διδασκαλεῖον τῶν ἀρρένων, πρὸς τὸ ὅποιον εἰ μὴ ἀνώτερον, ὡς ἔχον πλείονα καὶ κρείττονα τὰ πνευματικὰ κεφάλαια, τοῦλάχιστον ἴσον πρέπει νὰ θεωρηθῇ τὸ Ἀρσάκειον καὶ οὐχὶ ὑποτελεῖ, καὶ ὑποδεέτερον ἐκείνου. Κατὰ δὲ τὸν Πρωσικὸν νόμον οὐ μόνον τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλα ἀνώτερα ἰδιωτικὰ Παρθεναγωγεῖα ἐν οἷς διδάσκονται τὰ αὐτὰ τοῖς ἐν τῷ Ἀρσάκειῳ διδασκομένοις μαθημασιν ἔχουσι τὸ αὐτὸ δικαίωμα. Ἀλλ' ἀντὶ τούτου ὁ Γενικὸς ἐπιθεωρητὴς δικαίωματι αὐθαιρεσίας κλείει αὐτά, διότι μόνον αἱ ὡς μαθήτρια, τῶν δύο ἀνωτέρων τάξεων τῶν Ἀρσάκειων Παρθεναγωγείων διατελέσσαι γίνονται δεκταὶ πρὸς ἐξέτασιν ὡς δημοδιδασκάλισσαι. Πόθεν ἄρα γε ἠρύσθη τὸ δικαίωμα τοῦτο ὁ Γεν. ἐπιθεωρητὴς, ὅπερ ἀντιβαίνει εἰς τὴν ἐλευθερίαν Ἑλλήνων πολιτῶν; ἐν μόνον δικαίωμα ἔχει ἐπὶ τούτων ἡ Κυβέρνησις, τὸ παρέχειν τὴν ἄδειαν καὶ τὸ πέμπειν ἕνα ἐπίτροπον ἢ τὸ πολὺ μίαν ἐπιτροπὴν ὅπως παρουσιασθῇ ἐν ταῖς ἐξετάσεσιν τῶν τοιούτων Παρθεναγωγείων, οὐχὶ δὲ τὸ ἀφαιρῆναι δικαίωμα χορηγοῦμενον ὑπὸ τοῦ Συντάγματος. Ἐνταῦθα σημειωτέον ὅτι ἡ αὐτὴ αὐθαιρεσία ἐξασκεῖται ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐπὶ τῶν ἀνωτέρων ἰδιωτικῶν ἐκπαιδευτηρίων, τῶν περιεχόντων Γυμνάσια ὅμοια τοῖς δημοσίοις, ἀφαιρούσης τὸ δικαίωμα τῶν ἀπολυτηρίων ἐξετάσεων ἐνώπιον τῆς ἐπιτροπῆς καὶ παρανόμως χορηγούσης ἄδειαν διευθύνσεως Γυμνασίων ἰδιωτικῶν εἰς δημοδιδασκάλους δυνάμει τῆς Πολιτικῆς, ὅπερ οὐδαμοῦ τοῦ κόσμου ἐπιτρέπεται καὶ γίνεται ἐν Γερμανίᾳ δημοδιδάσκαλος ἢ Ἑλληνοδιδάσκαλος νὰ διευθύνῃ Γυμνάσιον!!!

3) Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸν Πρωσικὸν νόμον (ὄρα 4 ζήτημα) αἱ δημοδιδασκάλισσαι εἴτε ἰδίαι εἴτε δημοσίαι ἐκπαιδευθεῖσαι ὀφείλουσι μίαν μόνον ἐξέτασιν ἀπολυτήριον νὰ ὑποστῶσι καὶ οὐχὶ δύο ὡς οἱ δημοδιδάσκαλοι καὶ ἐκείναι μόνον τῶν διδασκαλιστῶν, ὅσαι μετὰ τὴν ἐξέτασιν ἐπὶ 5 ἔτη διέκοψαν τὴν διδασκαλίαν ἢ ὅσαι μετὰ 5 ἔτη εἰσῆλθον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν, διατὶ ὁ Γεν. Διευθυντὸς προσπαθεῖ νὰ υποβάλλῃ τὰς διδασκάλισσας μετὰ τὴν ἀπολυτήριον καὶ εἰς δευτέρας ἐξετάσεις, ἐν ᾧ τοῦτο μόνον τοῖς δημοδιδασκάλοις ἐπιβάλλεται κατὰ νόμον;

Ὁ σκοπὸς τοῦ μέτρου τούτου οὐδεὶς ἄλλος ἐστίν, ὡς προεῖρηται, εἰ μὴ ἡ ἀφαίρεσις τῆς πνευματικῆς δυνάμεως τοῦ Ἀρσάκειου καὶ ἡ συγκέντρωσις αὐτῆς ἐν ταῖς στιβαραῖς χερσίν τοῦ Κ. Ἐπιθεωρητοῦ; ἐν ᾧ σήμερον ὅλος ὁ κόσμος φωνάζει «ἀποκέντρωσις, ἀποκέντρωσις» καὶ «χειραφέτησις, χειραφέτησις» Emancipation, Emancipation καὶ οὐχὶ πλέον «συγκέντρωσις, συγκέντρωσις». Ὁ Κ. Ἐπιθεωρητὴς ὡς λίαν φιλελεύθερος καὶ πάντων τῶν συστημάτων τῆς ἐλευθέρας Εὐρώπης εἰσηγητὴς εἰς τὴν Ἑλλάδα κατὰ καθήκον ὄφειλε νὰ συνηγορήσῃ περὶ τούτου καὶ νὰ ἀπαλλαγθῇ ἀπὸ τοιούτου ὄχληρου βάρους.

4) Κατὰ τὸν Πρωσικὸν νόμον 41 εἰσὶ τὰ μαθήματα, εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν ὁποίων ὑποβάλλονται αἱ δημοδιδασκάλισσαι τῶν 3 βωδῶν ὡς ἐν λογιζομένων ὁ Γεν. Ἐπιθεωρητὴς ἀπαριθμεῖ 7 κύκλους, ἐν οἷς κύριος οἶδε πόσα μαθήματα ἐννοοῦνται, ἀντὶ κλάδων, ὡς προεῖρηται. Διότι ἡ ἐκπαίδευσις παραβάλλεται πρὸς δένδρον, τοῦ ὁποίου τὰς μὲν ρίζας ἀποτελοῦσι τὰ θρησκευτικὰ, τὸν δὲ κορμὸν ἡ γλώσσα καὶ τοὺς κλάδους τὰ λοιπὰ μαθήματα.

Ἐν ᾧ δὲ ἐν τῇ ἀναγραφῇ τῶν μαθημάτων τούτων ἡ Παιδαγωγικὴ 8ην θέσιν κατέχουσα ἐν μάθημά ἐστιν, ὁ Γεν. Ἐπιθεωρητὴς ἐν τῷ 4 ἄρθρῳ ἀπαριθμεῖ, ὡς προεῖρηται, 5 τῆς Παιδαγωγικῆς ἦτοι 1) τὴν Παιδαγωγικὴν 2) τὴν ἐμπειρικὴν ψυχολογίαν 3) τὴν λογικὴν 4) τὴν διδακτικὴν καὶ 5) τὴν μεθοδικὴν, διαπύρως ἐπιθυμῶν ν' ἀναδείξῃ τὰς Ἑλληνίδας δημοδιδασκάλισσας φιλοσόφους καὶ φιλοσοφώτερας τῶν Πρωσίδων δημοδιδασκαλιστῶν — ἄξιος ὁ μισθὸς του καὶ πολλὸς ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Διότι ἐν τῷ Πρωσικῷ νόμῳ οὐδεμίαν γίνεται μνεῖα οὔτε λογικῆς οὔτε ψυχολογίας, οὔτε μεθοδικῆς ἰδιαιτέρας, ἀλλὰ πάντα τὰ ἀπολύτως ἀναγκαῖα τῇ δημοδιδασκάλῳ περιέχονται ἐν τῷ μαθήματι τῆς Παιδαγωγικῆς.

Τοσαῦτα μὲν καὶ τοιαῦτα τὰ περὶ τῶν 15 ἄρθρων τοῦ διὰ Β. Δ. κυρωθέντος σχεδίου τοῦ Γεν. Ἐπιθεωρητοῦ περὶ διδασκαλίας τῶν Παιδαγωγικῶν μαθημάτων καὶ τῶν ἐξετάσεων τῶν ὑποψηφίων διδασκαλιστῶν ἐν τοῖς Παρθεναγωγείοις τῆς Φιλοκαπαιδευτικῆς ἐταιρίας.

(Ἔπεται συνέχεια.)

ὁ κορμός, οἱ κλάδοι καὶ οἱ κλώνες, τὰ φύλλα, τὰ ἄνθη καὶ οἱ καρποί.

Τὰ περιγραφόμενα ἀντικείμενα πρέπει προηγουμένως τὰ παιδία νὰ ἔχωσι θεωρήσει ἐν τῇ φύσει (εἰς περιπάτους), ἢ τοῦλάχιστον θεαθῆ ἐν καλοῖς ἀπεικονίσμασιν καί, εἰ δυνατόν, παρατηρήσει.

Τὸ φρέαρ. Περιγραφή ἐνὸς φρέατος.

Σύνθεσις. Ἐπειδὴ τὰ παιδία δὲν δύνανται διὰ μιᾶς νὰ ἀντιληφθῶσι καὶ ἐντυπώσωσιν εἰς τὴν μνήμην τὸ παραμύθιον, διαιρεῖται τοῦτο εἰς τμήματα ἢ διήγησις κατὰ τμήματα διεγείρει προσδοκίαν καὶ ἐπαυξάνει οὕτω τὴν ἐντασιν τῆς προσοχῆς. Δύναται τις τὸ ἀνωτέρω παραμύθιον νὰ διαιρέσῃ εἰς τὰ δε΄ Α, Β, Γ, Δ, σημειωθέντα τμήματα. Ἐκαστον τούτων ἀποτελεῖ μίαν μεθοδικήν ἐπίσημα, τ. ἔ. ἐν ὄλον δυνάμειον νὰ πραγματοποιηθῇ κατὰ τὰς γνωστάς μορφολογικὰς βαθμίδας (ἢ στάδια.) Τὰς ὥρας τὰς ὠρισμένας διὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ φρονήματος πρέπει νὰ γίνῃται ἡ διήγησις τοῦ παραμυθίου καὶ νὰ ἐξαιρηθῇ τὸ ἠθικὸν αὐτοῦ περιεχόμενον. Ἐνταῦθα φυσικῶς τὰ ζῶα τοῦ παραμυθίου θεωροῦνται ὡς πρόσωπα.

Δίδομεν ἐνταῦθα ἀναφορικῶς πρὸς τὴν διδασκαλίαν τοῦ φρονήματος νύξεις τινάς, καθόσον αὐταὶ θὰ ἀρκέσωσιν εἰς τοὺς νυήμενας διδασκάλους.

Τὰ διδάγματα τοῦ παραμυθίου τούτου εἶναι·

α) Ἡ φιλόστοργος μήτηρ προφυλάττει τὰ ἐκείνη τὰ τέκνα ἀπὸ τὸν κίνδυνον, τὰ νοθετεῖ καὶ τὰ πρᾶκτικῶς νὰ ἦνε προσεκτικὰ. Ἡ γυνὴ αἰετῶς ἦτο τοιαύτη ἀγαθὴ μήτηρ. Παραδειγματικὰ ζητοῦνται ἐξ ἄλλων παραμυθίων (συνειρμῶς.) Τοιαύτη ἦτο ἡ μήτηρ τῆς κλωστρίκας. Παραδειγματικὰ ἐκ τοῦ βίου τοῦ παιδίου.

β) Πᾶν παιδίον ὀφείλει νὰ ὑπακούῃ εἰς τοὺς γονεῖς του, τοῦτο ἔπραξαν τὰ ἐπτά ἐρίφια. Τὸ ὄνηρδον κοράσιον εἰς τὰς τρεῖς ὑφαντρίκας (παραμύθιον) δὲν ὑπήκουεν εἰς τὴν μητέρα κ.τ.λ.

γ) Τὰ παιδία πρέπει νὰ ἦναι προσεκτικὰ. Τοιαῦτα ἦσαν τὰ ἐπτά ἐρίφια ἠττήθησαν ὅμως ὑπὸ τῆς μεγαλειότητος συνέσεως τοῦ λύκου.

δ) Σοὶ ἐπιτρέπεται καὶ ὀφείλεις, ὅταν προσβάλῃσαι, νὰ ὑπερασπίζησαι ἐαυτόν.

Ἄμυνα. Τὰ ἐρίφια εὐρίσκοντο ἀπέναντι τοῦ λύκου εἰς ἄμυναν.

ε) Δὲν πρέπει νὰ ψεύδῃσαι καὶ ν' ἀπατᾷς (ὡς ὁ λύκος.)

ζ) Ὅστις (ὡς ὁ λύκος) φορεῖ ἀθῶους (τὰ ἐρί-

φια) εἶναι κακοῦργος. Τὸ κακὸν τιμωρεῖται. Πέμπτη ἐντολή.

Τὰ διδάγματα ταῦτα πρέπει νὰ διασαφηνίζωνται διὰ παραδειγμάτων. Νὰ ἐπισυνάπτωνται δὲ ἀπλῶς ῥητὰ τῆς Γραφῆς.

2) Διδασκαλία ἐνὸς διηγήματος τῆς ἱερᾶς Γραφῆς.

Καὶ αὕτη ἡ Παλαιὰ Διαθήκη περιέχει ἀξιόλογα στοιχεῖα πρὸς μόρφωσιν τῆς νεότητος. Πρόκειται μόνον περὶ τούτου, οἱ πολῦτοι μὲν ἠσασαυροὶ τῆς Γραφῆς νὰ μεταβιβασθῶσιν εἰς τὸν βίον τῆς νεότητος, τ. ἔ. τὰ ἱστορήματα νὰ ἐκλέγωνται σκοπίμως καὶ νὰ πραγματοποιῶνται καταλλήλως. Ἐκλέγομεν εἰς μελέτην τὸ ἠθικῶς διδακτικώτατον διήγημα τοῦ «Ἀβραὰμ καὶ Λῶτ», ὅπερ καθὼς ἀπαται αἱ ἱστορίαι ἐκ τοῦ χρόνου τῶν πατριαρχῶν, εἶναι κατάλληλον διὰ παιδία 9—11 ἐτῶν.

Ἀβραὰμ καὶ Λῶτ.

Α. Ὁ Ἀβραὰμ εἶχε μέγαν πλοῦτον κτηνῶν παντός εἶδους, δούλων καὶ παιδικῶν, καὶ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ. Καὶ ὁ Λῶτ, ὁ συμπορευόμενος μετὰ Ἀβραὰμ εἶχε πολλὰ πρόβατα καὶ βόας καὶ δούλους καὶ σκηνάς. Κατέκον δὲ τῆ καὶ τῆ ἐκείνη καὶ οἱ Χαναανοὶ καὶ Φερεζαῖοι ἐν τῇ χώρῃ. Ἡ δὲ χώρα δὲν ἠδύνατο νὰ χωρήσῃ αὐτοὺς ἀμφοτέρους διότι τὰ ποίμνια αὐτῶν ἦσαν τόσοσιν μεγάλα, ὥστε δὲν ἠδύνατο νὰ μείνωσιν ἐγγὺς ἀλλήλων καὶ νὰ ἐρχονται τὴν αὐτὴν ὁδὸν εἰς νομήν. Καὶ διὰ τοῦτο ὑπῆρχε πάντοτε ἔρις μετὰ τῶν ποιμένων τῶν κτηνῶν τοῦ Ἀβραὰμ καὶ τῶν ποιμένων τῶν κτηνῶν τοῦ Λῶτ.

Τότε εἶπεν ὁ Ἀβραὰμ πρὸς τὸν Λῶτ· «Ἀγαπητέ, μὴ ὑπάρχη μάχη ἀνά μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ καὶ ἀνά μέσον τῶν ποιμένων μου καὶ τῶν ποιμένων σου, διότι ἡμεῖθα ἀδελφοί. Δὲν σοὶ εἶναι ὅλη ἡ χώρα ἐλευθερά; Ἀγαπητέ, ἀποχωρήσθητι ἀπ' ἐμοῦ· θέλεις σὺ πρὸς τὰ ἀριστερά, ἐγὼ ὑπάγω εἰς τὰ δεξιὰ, ἢ θέλεις σὺ πρὸς τὰ δεξιὰ, ὑπάγω ἐγὼ πρὸς τὰ ἀριστερά.»

Τότε ὑψωσεν ὁ Λῶτ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ θεώρησεν ὅλην τὴν περιχῶρον τοῦ Ἰορδάνου· ἦτο δὲ αὕτη, πρὶν καταστραφῶσι τὰ Σόδομα καὶ Γόμορρα, πολὺ ὑδατῶδης, ὡς ὁ παράδεισος τοῦ Θεοῦ, ὡς ἡ γῆ Αἰγύπτου. Ἐξελέξατο λοιπὸν ὁ Λῶτ πᾶσαν τὴν περιχῶρον τοῦ Ἰορδάνου καὶ ἀπῆλθε πρὸς ἀνατολὰς, καὶ ἀπεχωρίσθησαν ὁ εἰς ἀπὸ τοῦ ἄλλου. Ὁ Ἀβραὰμ κατέκον ἐν αὐτῇ τῇ γῇ Χαναάν, ἦν ὁ Θεὸς ἐπηγγείλατο νὰ δώσῃ εἰς τοῦ ἀπογόνους αὐτοῦ διώδευσεν αὐτὴν κατὰ μῆκος καὶ πλάτος· καὶ ἔστησεν ἐπὶ τέλους τὴν σκηνὴν αὐτοῦ παρὰ τὴν ὄρεον τὴν Μαμβρῆν, ἥτις εἶναι ἐγγὺς τοῦ Χερῶν καὶ φκοδόμησεν ἐκεῖ θυσιαστήριον τῷ Κυρίῳ.

Ὁ δὲ Λῶτ κατέκον ἐν τῇ κοιλάδι τοῦ Ἰορδάνου καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῆς, αἱ δὲ σκηναὶ αὐτοῦ ἐξετείνοντο μέχρι Σοδόμων. Οἱ ἄνθρωποι ὅμως τῶν Σοδόμων ἦσαν πονηροὶ καὶ ἡμάρτανον πολὺ κατὰ τοῦ Κυρίου.

Β. Μετὰ ταῦτα συνέθη τέσσαρες ξένοι βασιλεῖς (βασί-

λεῖς τῶν Βαβυλωνίων εἰς οὓς οἱ κάτοικοι τῆς Χαναάν ἦσαν φόρου ὑποτελεῖ·) νὰ εἰσβάλωσιν εἰς τὴν χώραν πορθῶντες καὶ λεηλοῦντες, καὶ ἦλθον εἰς τὴν κοιλάδα Σιδδὶμ. Ἐξεστράτευσαν τότε ὁ βασιλεὺς τῶν Σοδόμων καὶ σὺν αὐτῷ τέσσαρες σύμμαχοι βασιλεῖς καὶ ἐξωπλίσθησαν εἰς μάχην ἐναντίον τῶν ἐν τῇ κοιλάδι Σιδδὶμ· ἡ δὲ κοιλὰς Σιδδὶμ εἶχε πολλὰς πηγὰς ἀσφάλτου. Ἄλλ' οἱ βασιλεῖς Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐνίκηθησαν ἐκεῖ καὶ ἔπεσαν εἰς τὰ φρέατα τῆς ἀσφάλτου, οἱ δὲ ὑπολειφθέντες ἔφυγον εἰς τὰ ὄρη. Τότε οἱ ἐχθροὶ ἔλαβον τὴν ἐν Σοδόμοις καὶ Γομόροις περιουσίαν καὶ ὅλην τὴν τροφὴν καὶ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν καὶ τὸν Λῶτ καὶ τὰ κτήματα αὐτοῦ, διότι κατέκον ἐν Σοδόμοις, καὶ ἀπῆλθον.

Γ. Ἦλθε τότε εἰς τὸν διασωθέντων καὶ ἀνήγγειλε τοῦτο εἰς τὸν Ἀβραὰμ, ὅστις κατέκον ἐν τῇ ὄρει τῇ Μαμβρῆ τοῦ Ἀμοριτοῦ ἀδελφοῦ τοῦ Ἐσχώλ καὶ Λυμάν, οὗτοι ἦσαν σύμμαχοι τοῦ Ἀβραὰμ. Ὅτε λοιπὸν ἦκουσεν ὁ Ἀβραὰμ ὅτι ὁ ἀδελφιδοῦς αὐτοῦ Λῶτ ἠχμαλωτίσθη, ἐξώπλισε τοὺς οἰκογενεῖς αὐτοῦ δούλους, τριακοσίους δέκα καὶ ὀκτώ, καὶ κατεδίωξεν αὐτοὺς ἕως Δάν, καὶ ἐπέπεσε κατ' αὐτῶν τὴν νύκτα μετὰ τῶν δούλων του καὶ ἐπάταξεν αὐτούς καὶ τοὺς κατεδίωξεν ἕως Χοβάλ πρὸς βορρᾶν τῆς Δαμασκοῦ, καὶ ἔφερεν ὀπίσω πάντα τὰ ὑπάρχοντα σὺν αὐτοῖς καὶ Λῶτ, τὸν ἀδελφιδοῦν αὐτοῦ καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ, καὶ τὰς γυναίκας καὶ τὸν λαόν.

Ἐν τῇ δὲ ἐπέστρεφεν ἐκ τῆς μάχης τῶν τεσσάρων βασιλέων, ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν αὐτοῦ ὁ βασιλεὺς Σοδόμων εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ βασιλείου. Καὶ Μελχισεδέκ, βασιλεὺς Σαλήμ, ἐξήνεγκεν ἄρτους καὶ οἶνον· ἦν δὲ ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, καὶ εὐλόγησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν· «Εὐλογημένος εἶ, Ἀβραὰμ, τῷ Θεῷ τῷ Ἱψίστῳ, ὃς ἔκτισε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· καὶ εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ Ἱψίστος, ὃς παρέδωκε τοὺς ἐχθροὺς σου ὑποχείριους σοι.»

Τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς Σοδόμων πρὸς τὸν Ἀβραὰμ· «Ὅς μοι τοὺς ἀνδρας τὰ δὲ κτήματα κράτησον σὺ.»

Ἄλλ' ὁ Ἀβραὰμ ἀπεκρίνατο· «Ἄρω τὰς χεῖράς μου πρὸς Θεὸν τὸν ὑψίστον, τὸν κύριον τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἐκ παντὸς ὅτι σὺν ἐστὶν οὐδ' ἐν νῆμα, οὐδ' ἐν ἰμάντι ὑποδήματος θέλω νὰ λάβω, ἵνα μὴ εἴπῃς ὅτι ἐγὼ ἐπλούτισα τὸν Ἀβραὰμ, πλὴν ὅτι ἔφαγον οἱ δούλοι· καὶ οἱ ἄνδρες Λυμάν, Ἐσχώλ καὶ Μαμβρῆ, ὅτινες μετ' ἐμοῦ ἐξεστράτευσαν, οὗτοι ἀλάβωσιν τὸ προσήκον αὐτοῖς μερίδιον.

Ἐὰν ἡ μόρφωσις τοῦ πνεύματος ἐπαυξάνεται μόνον διὰ τῆς προσλήψεως σαφῶν, εὐκρινῶν παραστάσεων, ἀνάγκη ἐν πᾶσι τοῖς μαθήμασι, καὶ ἐν τῇ ἱερᾷ ἱστορίᾳ ὡσαύτως, νὰ ἐπιδιόκηται ἡ σαφήνεια καὶ ἐνάργεια τῶν παραστάσεων.

Ἡ ἀνωτέρω ἱστορία τῆς γραφῆς μεταφέρει τὸ πνεῦμα τῶν παιδίων εἰς τόπον μακρυνόν καὶ εἰς μεμακρυσμένους χρόνους, ἐπομένως εἰς ἀγνώστους γεωγραφικὰς καὶ ἱστορικὰς σχέσεις· ἵνα λοιπὸν ἡ διδασκαλία φέρῃ ἀποτελεσματικὰ, ἀνάγκη πρὸς τῆς μεταμεταδόσεως τοῦ διηγήματος, νὰ δοθῇ εἰς τὰ παι-

δία, ὡς προπαρασκευῆ, εἰκὼν τις τῶν εἰρημένων σχέσεων, ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζεται ἡ κατανόησις τῆς ἱστορίας, ἐὰν ἤδη δὲν ἐδόθη ὅτι ἀπαιτεῖται ἐν ἄλλοις προηγουμένοις διηγήμασιν.

Ἡ συμπληρωτικὴ αὕτη διδασκαλία δύναται νὰ περιέχῃ περιγραφάς· 1) τῆς χώρας (τοῦ θεάτρου τῆς ἱστορίας), 2) τοῦ βίου τῶν νομάδων, 3) τῶν φρεάτων καὶ 4) τῶν ὄρων καὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐν ἐκείνοις τοῖς χρόνοις ἐμάχοντο.

Δίδομεν περὶ ἐκάστου τῶν ἀντικειμένων τούτων σημειώσεις τινάς.

α) Ἡ γῆ Χαναάν. Θέλετε, ἀγαπητὰ παιδία, νὰ ἐνοήσῃτε τὰς διδακτικώτατας ἱστορίας, τὰς ὁποίας νῦν (περὶ Ἀβραὰμ καὶ Λῶτ) θὰ σᾶς διηγηθῶ, πρέπει τότε μετ' ἐμοῦ νὰ μεταβῆτε ἐν πνεύματι εἰς χώραν μακρὴν, πολὺ μακρὰν ἡμῶν πρὸς ἀνατολὰς κειμένην, εἰς Χαναάν. Πρὶν φθάσῃ εἰς ταύτην ὁ Ἀβραὰμ, ἔδει νὰ διαβῆ μέγαν τινὰ ποταμὸν καὶ νὰ ὀδεύσῃ δι' ἐρήμου. Πρὸς βορρᾶν ἔχει ἡ γῆ Χαναάν οὐρανομήκη ὄρη, πρὸς ἀνατολὰς καὶ μεσημβρίαν αὐτῆς ὑπάρχουσιν ἐκτεταμέναι, ἀκατοίκητοι, ἀμμώδεις ἔρημοι. Ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον ἐκτείνονται διὰ τῆς χώρας ὡσαύτως πολλὰ ὄρη, ἀλλ' οὐχὶ τόσοσιν ὑψηλά, ἅτινα ἀποκλίνουν πρὸς δυσμὰς εἰς μεγάλην τινὰ πεδιάδα, ἡ ὁποία ἔπειτα ὀρίζεται ὑπὸ τινος μεγάλης θαλάσσης. Ὅλα τὰ ὄρη ἔχουσι πολλὰς λαμπράς εὐφόρους κοιλάδας ἐκ βορρᾶ πρὸς νότον ὅμως διήκει διὰ τῆς χώρας ὠραία καὶ πρὸς νότον αἰεὶ εὐρυτέρα γινόμενη κοιλάς, ἐν τῇ ὁποία ῥέει ποταμός, ὁ Ἰορδάνης, ἐρχόμενος ἐκ τῶν βορείων ὀρέων. Ἡ χώρα αὕτη εἶναι πολὺ θερμὴ, πολὺ εὐφορος καὶ ὠραία, ἦτο πρότερον πολὺ ἐτι εὐφορώτερα καὶ ὠραιότερα ἢ νῦν. Ἐν ταῖς πλουσίαις ὠραιαῖς κοιλάσιν ὑπῆρχον λαμπραὶ νομαὶ μετὰ χορτόν ὑψηλόν, ἀνθρώδεις λειμῶνες καὶ εὐφοροὶ ἀγροί. Ἐκεῖ ἐφύοντο πρᾶ τὸς ποταμοὺς λαμπροὶ θάμνοι ῥοδοδάφνης· ὑπῆρχον ὠραία ἄλση φοινίκων καὶ μεγάλων δρυῶν· οἱ λόφοι ἦσαν κεκαλυμμένοι ὑπὸ ἀνθουσῶν ῥοδωνιδῶν· παρὰ τὰ ὄρη ἐφύετο ἡ ἐλκία, τὰ δὲ κλήματα, φέροντα μικρὰς σταφυλάς, εἰλίσσοντο ἐπάνω εἰς ἄλλα δένδρα. Ἡ χώρα ἐν μέρει μόνον ἐκαλλιεργεῖτο, μέγα δὲ μέρος ἀπετίλει εἰσέτι μεγάλαις ἀχρήστους νομάς. Κατωκεῖτο δὲ ὑπὸ διαφόρων ἐθνικῶν, π. χ. ὑπὸ τῶν Χαναανιτῶν, Φερεσιτῶν καὶ Ἀμοριτῶν. Οἱ ἀρχηγοὶ ἢ ἡγεμόνες μιᾶς ἢ τινῶν πόλεων ὀνομάζοντο ἐν τῇ Γραφῇ βασιλεῖς. Πρὸς νότον τοῦ Ἰορδάνου, ἐκεῖ ὅπου ἐκείντο τὰ Σόδομα καὶ Γόμορρα, νῦν δὲ ἡ ἀλμυρὰ λίμνη (ἢ νεκρὰ θάλασσα), ἦτο ὁ

τόπος κατ' ἐξοχήν ὠραῖος, ὑδατώδης καὶ γόνιμος. Ἐνταῦθα (ἐν τῇ κοιλάδι Σιδδὶμ) ἀνέβρουν πηγαὶ ἀσφαλούχου ἐλαίου (νάφθα), ὁμοίου τῷ ἡμετέρῳ πετρελαίῳ. Ἄνθρωποι καὶ ζῶα ἠδύνατο ἐν τῇ θερμῇ ταύτῃ χώρᾳ νὰ ζῶσιν ἐν ὑπαίθρῳ τὸ μέγιστον μέρος τοῦ ἔτους νυκτός καὶ ἡμέρας: εἶχον χρεῖαν ἐλαφρῶν μόνον κατοικιῶν.

β') Ὁ βίος τῶν νομάδων. Ἐν τῇ ἀνωτέρῳ περιγραφείσῃ χώρᾳ πολλοὶ ἄνθρωποι εἰς πλαιούς, παναρχαίους χρόνους, ὅτε συνέβη τὴ ἱστορηθὲν γεγονός, ἐτρέφοντο μόνον ἐκ τῆς κτηνοτροφίας· δὲν κατόικουν πλέον, ὡς εἰς ἔτι ἀρχαιοτέρους χρόνους ἐγίνετο ὑπὸ τινῶν ἀνθρώπων, ἐν ὑπαίθρῳ ἢ ἐν καλύβεις ἐκ κλάδων πεπλεγμέναις, ἀλλ' ἐν σκηναῖς καὶ διῆγον *πλάνητα βίον*. Καὶ μέχρι σήμερον ἀκόμη ὑπάρχουσιν ἐν τῇ Ἀνατολῇ, ὡς καὶ ἐν ἄλλαις ἠπείροις πολλοὶ τοιοῦτοι ποιμενικοὶ καὶ πλάνητες λαοί, νομάδες. Θὰ σὰς προξενήτη χαράν, ἐὰν σὰς διηγῆθῃ τινὰ περὶ τῶν σκηνῶν τούτων καὶ τοῦ νομαδικοῦ βίου.

Αἱ σκηναὶ δὲν εἶχον ἐπάνω κορυφὴν, οὐδὲ ἀνεπατάσσοντο διὰ σχοινίων, ὡς αἱ στρατιωτικαὶ ἡμῶν σκηναί, ἀλλ' ἦσαν τετράγωνοι, ἐπίπεδοι ἢ ὀλίγον θολωταί. Ἐβαστάζοντο ὑπὸ πασσάλων, ἐμπεπηγόντων εἰς τὴν γῆν· ἐπὶ τούτων δὲ ἦσαν κάμακες πλαγίως κείμενοι, οἵτινες ἦσαν ἄνω εἰς τοὺς πασσάλους προσηλωμένοι. Ἡ στέγη συνίστατο ἐκ διφθερῶν, ἢ χονδροῦ ὑφάσματος. Οὗτοι οἱ τάπητες ἐπλέκοντο ἢ ὑφαίνοντο ἐκ βάμβακος ἢ μαλλίου, ἐκ τριχῶν τῶν καμήλων καὶ αἰγῶν, βραδύτερον δὲ μόνον ἐκ καννάβεως, λίνου ἢ μετὰξῃς. Αἱ σκηναὶ τῶν πλουσιωτέρων διηροῦντο εἰς πολλὰ μέρη· καὶ ἐν μὲν τῷ ἐνὶ ἐξ αὐτῶν διέτριβον οἱ δούλοι (πολλάκις βέβαια καὶ τὰ κτήνη), ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ δὲ οἰκοδεσπότης καὶ τὰ τέκνα, καὶ ἐν τῷ τρίτῳ αἱ γυναῖκες. Ἐν ταῖς σκηναῖς δὲν ὑπῆρχον καθίσματα, τράπεζαι καὶ κλῖναι, ὡς ἐν τοῖς ἡμετέροις δωματίοις καὶ θαλάμοις, ἀλλὰ μεγάλαι στρώματα ἐκ δερμάτων ἢ ἀχύρου ὠραῖοι μάλλινοι τάπητες παρὰ τοῖς πλουσίοις. Ταῦτα τὰ στρώματα ἐτίθεντο ἀπλῶς ἐπὶ τῶν χόρτων, ἐκάθηντο δ' ἐπ' αὐτῶν οἱ ἄνθρωποι σταυροποδητί. Ἐν τῇ σκηνῇ εὐρίσκοντο ὀλίγα μόνον σκεύη: δερμάτινοι ἀσκοί, λέβητες, χύτραι πρὸς διατήρησιν ὕδατος, γάλακτος κτλ., κανᾶ, κιβώτια καὶ τρίχινοι σάκκοι πρὸς φύλαξιν ξηρῶν πραγμάτων· εἰς χειρόμυλοι, ὄπλα κτλ. Αἱ τροφαὶ καὶ τὰ ποτὰ ἦσαν πλακοῦντες, γάλα, βοῦτυρον, τυρός, ὀπῶραι, οἶνος κλπ.

Τὰ ζῶα, τὰ ὅποια ἔτρεφον οἱ νομαδικοὶ ἡγεμόνες

τῆς Χαναάν, ἦσαν πρόβατα καὶ αἰγες, βόες καὶ κάμηλοι (ἢ κάμηλος· πρέπει νὰ περιγραφῇ συντόμως, ἐὰν πρώτην φοράν παρουσιάζηται ἐν τῇ διηγήσει)· ἵππους δὲν εἶχον. Ὅπως δύνωνται τὰ ζῶα ταῦτα νὰ ζῶσιν πάντοτε ἐν ὑπαίθρῳ, κατὰ μὲν τὸ θερμὸν θέρος ἀπεσύροντο εἰς τὰ ψυχρότερα ὄρη, ἐν δὲ τῇ ψυχρότερᾳ ὥρᾳ τῶν βροχῶν κατέβαινον εἰς τὰς θερμότερας κοιλάδας. — Ὁ Ἀβραάμ, Λώτ, Ἰσαάκ, Ἰακώβ ἐκέκτηντο πολλὰς χιλιάδας ζῶων, εἶχον πολλὰς ἑκατοντάδας δούλων καὶ παιδισκῶν, ἦσαν ἡγεμόνες ποιμένων. Ἡ παρεμβολὴ αὐτῶν περιεῖχε πολλὰς σκηνας, αἵτινες παρείχον ὄψιν μικρᾶς κόμης. (Νὰ δείξῃ ὁ διδάσκαλος εἰκόνας).

Πορεία τῶν καταβυβίων. Καθαίρεσις τῆς σκηναῖς. Τὰ πλείστα τῶν πραγμάτων φορτώνονται εἰς καμήλους καὶ εἰς ὄνους. — Ἡ μεγίστη χρεῖα διὰ τοὺς νομάδας καὶ τὰ ποιμνία αὐτῶν ἕνεκα τῆς θερμότητος τοῦ κλίματος εἶναι τὸ ὕδωρ. Διὰ τοῦτο σπουδαῖα εἶναι:

γ') Τὰ φρέατα. Ὁρύσσοντο ταῦτα τὸ μὲν ὅπως δέχωνται πηγῶν ὕδωρ, τὸ δὲ ὅπως συναθροίζωσιν ὕδωρ βροχῆς ἢ χιόνος. Τὰ τελευταῖα, δεξαμεναὶ ὀνομαζόμενα, ὅπως προφυλάσσονται ἀπὸ τοῦ καύσωνος τοῦ ἡλίου, ἀπέληγον πρὸς τὰ ἄνω εἰς σχήμα χωνίου καὶ ἐσκεπάζοντο διὰ τινος λίθου. Πολλάκις τὰ φρέατα εἶχον σχῆμα σήραγγος ὄρους. Ἡ κατέβαινον κάτω ἐπὶ βαθμίδων ἢ ἀνέσυρον τὸ ὕδωρ ἐπάνω. Πολλάκις ἕνεκα τῶν φρεάτων ἠγεύρετο ἕρις μεταξὺ τῶν ποιμένων.

δ') Τὰ ὄπλα τῶν νομάδων ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον διάφορα ἐκεῖνων, ἅτινα ἔχουσιν οἱ στρατιῶται σήμερον (οὐχὶ πυροβόλα), ἦσαν ἰδίως *ποιμενικαὶ βάρδοι*, αἵτινες ἐφέροντο ὑπεράνω τῶν ὤμων τεθειμέναι, καὶ ῥόπαλα· ἔπειτα ξύλινα τόξα καὶ βέλη, λόγχοι καὶ ξίφη. Ἐμάχοντο μᾶλλον κατὰ μόνους, ἀνὴρ πρὸς ἀνδρα κτλ.

Διδασκαλία τοῦ φρονήματος. Ἐν ἰδιαιτέροις ὥραις ἀφιερωμέναις εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ φρονήματος, ἀφ' οὗ ἱστορία τῆς γραφῆς προπαρασκευασθῆ κατὰ τὸν ὑποδειχθέντα τρόπον, προσφέρεται εἰς τὰ παιδιά εἰς τρία τμήματα (Α, Β, Γ.) Ἡ διηγήσεις πρέπει νὰ γίνηται μὲν τρόπον ἀπλοῦν καὶ εὐληπτῶν. Τὰ παιδιά διηγοῦνται πάλιν ἕκαστον τμήμα ὅσον τὸ δυνατὸν ἀφ' ἑαυτῶν δι' ἰδίων λέξεων. Μόνον ῥήσεις ἐκδήλου διδακτικῆς σπουδαιότητος (ὡς π. χ. ἐνταῦθα: Ἀγαπητέ, ἄς μὴ ὑπάρχη ἕρις ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ· θέλεις σὺ πρὸς τὰ δεξιὰ κ.λ.π.)

πρὸ πάντων δὲ ἀποφθέγματα τοῦ Χριστοῦ, πρέπει νὰ ἐντυπώνονται ἀκριβῶς καὶ ν' ἀπαδίδονται κατὰ τὴν ἀγίαν γραφήν. Ἀφ' οὗ τὸ διήγημα κατανοηθῆ ὀρθῶς, ἐκτίθεται τὸ ἠθικὸν αὐτοῦ περιεχόμενον.

Δίδομεν ἐνταῦθα πάλιν νύξεις τινάς, ἃς ὁ διδάσκαλος εὐκόλως δύναται νὰ ἐπεκτείνῃ.

Ἡθικὰ διδάγματα ἐκ τοῦ τμήματος Α.

α) Φεῦγε τὴν ἕρις. Ἀκολούθει τὴν γνώμην τοῦ Ἀβραάμ. Ἀγαπητέ, ἄς μὴ ὑπάρχη ἕρις ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ σοῦ.

Ἡ ἕρις ἀπαρέσκει εἰς ἄλλους ἐν πάσῃ περιπτώσει· ὁ Θεὸς καὶ ἡ συνείδησις ἡμῶν ἐπιτάσσουσι νὰ τηρῶμεν εἰρήνην μετὰ πάντων, ἰδίως μετὰ φίλων καὶ συγγενῶν (ἠθικὴ ἰδέα τοῦ δικαίου).—Ὁ Ἀβραάμ εἶναι ἠθικὸν πρότυπον. Ἀλλὰ παραδείγματα ἐκ τῆς ἱερᾶς ἱστορίας καὶ τοῦ βίου τοῦ παιδίου. (Συνειρμὸς).

β) Μὴ ἔσο ἰδιοτελής. Ἡ ἀγάπη οὐ ζητεῖ τὸ ἑαυτῆς.—Ὅστις σκέπτεται μόνον περὶ τοῦ ἰδίου κέρδους καὶ δὲν ἔχει πρὸ ὀφθαλμῶν καὶ τὸ τοῦ ἐτέρου εἶναι ἰδιοτελής, ὡς ὁ Λώτ. Ἡ ἰδιοτέλεια ἀπαρέσκει εἰς πάντας καὶ εἶναι ἠθικῶς ἀπόβλητος.

Ἀλλὰ παραδείγματα ἰδιοτελείας. Εἰς τὴν ἀντίκειται ἡ ἀγάπη, ἡ εὐνοια, ἧτις παρέχει τῷ πλησίον ὅ,τι ἐστὶν αὐτῷ ὠφέλιμον καὶ ἀγαθόν. (Ἡθικὴ ἰδέα τῆς ἀγάπης).

Ἐκ τοῦ τμήματος Β.

α) Ὁφείλεις νὰ μὴ κλέπτῃς, τ. ἔ. νὰ μὴ οἰκιοποιῆσαι ἀδίκως ξένην κτήνην. Ἡ λεηλασία, διαρπαγὴ τῶν Βαβυλωνίων βασιλείων εἶναι κλοπή. Ἀλλὰ παραδείγματα ἐκ τῆς ἱερᾶς ἱστορίας ἢ τοῦ βίου.

β) Ὁφείλεις νὰ μὴ φορεῖς, τ. ἔ. νὰ μὴ ἀφαιρῆς ἐν γνώσει καὶ ἀδίκως τὴν ζωὴν τῶν ἄλλων.—Ὁ πόλεμος εἶναι ἕρις ἐν μεγάλῳ· ὅταν γίνηται ἄνευ αἰτίας, ἄνευ προκηρῆσεως, εἶναι ἠθικῶς ἀποδοκιμαστός. Μόνον ὁ τῆς ἀμύνης πόλεμος εἶναι ὡς ἀναγκαῖος ἐπιτετραμμένος.

Ἐκ τοῦ τμήματος Γ.

α) Σοὶ ἐπιτρέπεται καὶ ὀφείλεις νὰ ὑπερασπίσης ἑαυτόν, διὰ νὰ προσβάλλῃσαι. Ἡ ἄμυνα (τοῦ Λώτ) καὶ ἡ ὑπεράσπισις τῶν φίλων σου (ὡς ὁ Ἀβραάμ ἐποίησεν) εἶναι ἠθικῶς συγκεχωρημένα, ὥστε ἐπιτάσσονται ἠθικῶς.

β) Ὁφείλεις νὰ ἀγαπᾷς τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν. Ὁ Ἀβραάμ δὲν ἦ οἰδιοτελής, ἀλλὰ πλήρης ἀγάπης, γενναίου ψυχῆς μάλιστα πρὸς τὸν Λώτ. Ἡ βοήθεια ἢ παρέσχεν αὐτῷ ἐξεδήλωσε τὴν ἀγά-

πὴν πρὸς τὸν Λώτ καὶ διὰ τοῦτο γενικῶς ἀρέσκει.

γ) Ἐσο εὐγνώμων!—Ὁ Μελχισεδεκ προσφέρει ὡς ἔκφρασιν τῆς εὐγνωμοσύνης του εἰς τοὺς κεκμηκότας πολεμιστὰς ἄρτους καὶ οἶνον πρὸς ἀναψυχὴν. Ἡ εὐγνωμοσύνη αὕτη ἀρέσκει ἀπολύτως καὶ διὰ τοῦτο εἶναι ἠθικὴ ὑποχρέωσις. (Ἡθικὴ ἰδέα τῆς ἀνταποδόσεως).

δ) Ἐσο τίμιος, ὡς ὁ Ἀβραάμ, ὅστις ἐκ τῆς ἰδιοκτησίας τοῦ Μελχισεδεκ οὐδὲ κλωστὴν οὐδὲ ἱμάνητα ὑποδήματος ἐκράτησεν, ἀν καὶ διὰ τῆς ἀνακτῆσεως τῆς ἰδιοκτησίας ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἀξίωσιν ἐπὶ ταύτης. (Ἰδέα τοῦ δικαίου).

Διδασκαλίαι περὶ τῆς μορφώσεως τῆς πολιτείας ἠδύνατο εἰσεῖτι νὰ ἐπισυναφθῶσιν ἐνταῦθα. Ὁ Ἀβραάμ εἶχε κοινότητα, εἶδος τι μικρᾶς πολιτείας, ἐν τῇ ὁποίᾳ αὐτὸς ἐξῆσκε τὸ ἀξίωμα τοῦ ἡγεμόνου, νομοθέτου καὶ δικαστοῦ.—Πολιτεῖαι συνάπτουσι πρὸς ἀλλήλας *συναχίας*, ὡς ὁ βασιλεὺς Σοδόμων μετὰ τῶν τεσσάρων ἄλλων βασιλέων.

Διὰ τὸν διδάσκαλον σημειωτέον προσεῖτι. Ὁ Ἀβραάμ ἔπραττε κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτοῦ πεποιθήσιν (ιδέα τῆς ἐσωτερικῆς ἐλευθερίας)· ἡ πράξις αὐτοῦ ἦν ἰσχυρότερα τῆς τοῦ Λώτ, ἠγωνίζετο καὶ τὴν νύκτα ἀκόμη (ιδέα τῆς τελειότητος)· ἐτιμῶρει τὸ ἄδικον, πολεμῶν καὶ πατάσσων τοὺς τέσσαρας Βαβυλωνίους βασιλεῖς (ιδέα τῆς ἀνταποδόσεως). Ὅστε εἶναι πρότυπον κατὰ πάσας τὰς πέντε ἠθικὰς ἰδέας (τῆς ἠθικῆς ἐλευθερίας, τῆς τελειότητος, τῆς ἀγάπης, τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἀνταποδόσεως) ἴδε ἀνωτέρω Β, 4) καὶ ἐπομένως τέλειον ἠθικὸν ἰδανικόν.

ΙΟΥΛΙΟΥ ΜΙΣΕΛΕ

ΟΙ

ΑΦΑΝΕΙΣ ΤΗΣ ΣΦΑΙΡΑΣ ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΙ

Ἐπὶ τὸν κόσμον τοῦτον ἕτερος ὑπάρχει κόσμος ὅπου οὐδόλως φανταζόμεθα. Μόλις κατὰ στιγμὰς τινάς, ἀκούομεν αὐτὸν ψιθυρίζοντα καὶ ἀποτελοῦντα θόρυβόν τινά καὶ τότε λέγομεν «Μικρὸν πρᾶγμα, δὲν εἶναι τίποτε».

Τὸ τίποτε ὅμως τοῦτο εἶναι τὸ ἄπειρον· τὸ ἄπειρον τῆς ἀοράτου καὶ σιωπηλῆς ζωῆς, ὁ κόσμος τῆς νυκτός, τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς τοῦ Ζοφεροῦ ὤκεανου, τὰ μύρια, ἅτινα μὴ γινόμενα ἐντὸς τοῦ ἀέρος, δὲν

ἀναπνέομεν ἢ τῶν βευστῶν, κυκλοφοροῦσιν ἀφανῆ. Κόσμος ὑπερμέτρως ἰσχυρός, ὃν καταφρονούμεν κατὰ μέρη βλέποντες αὐτόν, καὶ ὅστις ἐν τούτοις μᾶς ἐκπλήττει κατὰ στιγμὰς, ὁσάκις ἐμφανίζεται ἐνώπιόν μας, κατὰ τινὰ τῶν μεγάλων ἀπροόπτων αὐτοῦ παραστάσεων. Ὁ θαλασσοπόρος π. χ. ὅστις βλέπει τὴν νύκτα, σπινθηροβολοῦντα τὸν ὠκεανόν, καὶ οἶονεὶ χορεύουσαν στεφάνην τινὰ φωτός, τέρπεται κατ' ἀρχὰς ἐπὶ τῷ θεάματι τούτῳ· μόλις ὅμως προχωρῆ ἄνεκα λεύγας καὶ ἡ στεφάνη τοῦ φωτός ἐκτείνεται ἐπ' ἀόριστον, κινεῖται, στρίφεται καὶ συνδέεται μὲ τὰς κινήσεις τοῦ κύματος, ὁμοιάζει ὄφιν τερατόμορφον ἐπὶ τριάκοντα λεύγας ἐκτείνομενον, καὶ ὅμως ἡ κίνησις αὕτη δὲν εἶναι εἰ μὴ σωρεία ζωύριων σμικροτάτων. Ὁ δὲ ἀριθμὸς των ὁπόσος; ἐπὶ τῇ ἐρωτήσῃ ταύτῃ ἡ φαντασία καταπλήττεται, καὶ αἰσθάνεται νέαν τινὰ φύσιν, ἀπειρου δυνάμεως, ἐκπληκτικῷ πλούτῳ καὶ ἐπ' ὀλίγον σχετιζομένην μετὰ τῆς ἐτέρας φύσεως τῆς κανονικῆς καὶ οἰκονόμου οὕτως εἰπεῖν ἀνωτέρως ζωῆς. Δὲν δυνάμεθα νὰ ὁμιλήσωμεν περὶ τῶν ἐντόμων καὶ τῶν μαλακίων χωρὶς νὰ ἐνομάσωμεν τὰ ζωύφια ταῦτα, ἅτινα ἐν τῷ ἀπλουστάτῳ αὐτῶν ὀργανισμῷ, φαίνονται πρωτότυπα σχέδια, ἅτινα παριστώσι ταῦτα, τὰ προετοιμάζουσι καὶ τὰ προαναγγέλλουσι. Δι' ἐντελοῦς μικροσκοπίου, δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν τὴν μικρότητα τῶν ἐντόμων τούτων, ἅτινα ἔχουσι καὶ τὸν ὀργανισμόν των καὶ τὰς κινήσεις των.

Ὅταν δὲ κατορθώσωμεν νὰ διακρίνωμεν τὰ ἀφανῆ ζωύφια, ἐκ τῆς συγκρίσεως αὐτῶν, καὶ ἐκ τῶν κεραιῶν τοῦ στόματός των, πιστεύομεν ὅτι ταῦτα εἰσὶ μικροὶ πολυπόδες· οἱ δὲ βίζοποδες μ' ὄλην τὴν ἀφανείαν αὐτῶν, ἔχουσι ἐπίσης στερεὰ καὶ καλὰ κελεύφη, ἅτινα ὑπερασπίζουσι αὐτοὺς, ὡς αἱ μεγάλαι κογχύλαι, τὰ μαλάκια, τὰ ὀστρεῖδια καὶ οἱ κοχλίας.

Τί δὲ εἰσὶ τὰ σμίικρα ταῦτα ὄντα; μηδὲν ἄλλο ἢ οἱ δημιουργοὶ τῆς σφαίρας ἐν ἧ ζωῶμεν, οἵτινες διὰ τῶν σωμάτων καὶ τῶν λειψάνων αὐτῶν ἠτοίμασαν τὸ ὑπὸ τοὺς πόδας μας ἔδαφος· ἂν δυνηθῶμεν δὲ νὰ διακρίνωμεν τὰ μικρότατα ὀστρακά των καὶ ταῦτα ἀποσυντιθέμενα περιέλωσιν εἰς κα ἀστρακίνας λευκίτιδος γῆς, θέλομεν εἶδει ὅτι χρησιμεύουν εἰς ἄπειρα τῆς γῆς μέρη, ὡς βᾶσις μας. Ἐν μόνον στρώμα τῆς γῆς ταύτης ἐκτείνεται ἀπὸ Παρισίων μέχρι Τοῦρ εἰς πενήντα λευγῶν ἀπόστασιν, καὶ ἕτερον ἀπέριου πλάτους ἐκτείνεται καθ' ὄλην τὴν Καμπανίαν· εἶναι δὲ ὁμολογούμενον ὅτι ἡ καθαρὰ λευκίτις γῆ ἢ τὸ λευκὸν τῆς Ἰσπανίας, εὐρισκόμενον πανταχόσε, μη-

δὲν ἄλλο εἶναι ἢ ὀστρακά ἀποτεφρωμένα. Ἄξιον δὲ παρατηρήσεως εἶναι ὅτι τὰ μικρότερα τούτων, ἐπεχειρήσαν τὰ μεγαλύτερα ἔργα· ὁ μὴ διακρινόμενος βίζοπους ὠκοδόμησε μνημεῖον ἀνώτερον τῶν πυραμίδων, οὐχὶ μικρότερον τῆς κεντρικῆς Ἰταλίας, μέρος δηλ. τῆς ἀλύσου τῶν Ἀπεννίνων· ἀλλὰ καὶ τοῦτο μηδὲν εἶναι, καὶ οἱ ἄπειροι ὄγκοι τοῦ Χιλιῆ καὶ αἱ Τεραγίαι Κορδιλιέρας ἀφ' ὧν βλέπει τις ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ τὸν κόσμον ὀλόκληρον, εἶναι τὸ νεκρικὸν μνημεῖον ὅπου τὸ ἀκατάληπτον καὶ ἀόρατον, οὕτως εἰπεῖν, τοῦτο ὄν, ἔθαψε τὰ λείψανα τοῦ ἐξφρανισθέντος εἶδους του. Ἄλλος κόσμος ὑπὸ τὸν κόσμον τοῦτον, κόσμος ἀνώτερος, κρυπτόμενος ἐντὸς τῶν βαθῶν τῆς ζωῆς ἢ τοῦ σκότους τῶν αἰώνων.

Ὅποσα ἤθελεν εἰπεῖν, ἂν ὁ Θεὸς ἐδίδεν εἰς αὐτόν τὸν λόγον, καὶ ἐπέτρεπεν εἰς αὐτόν νὰ ὑπερνήσῃ ὅσα ἔπραξεν ἢ πράττει δι' ἡμᾶς; Τὰ στοιχειώδη φυτά, τὰ ἀρχικὰ ταῦτα ζωύφια, ἅτινα διὰ τῆς τέφρας αὐτῶν ἀπετέλεσαν τὸ γόνιμον τῆς Σφαίρας, τὸ ὥραϊον τοῦτο τῆς ζωῆς θέατρον, ὁποίας δικαίας ἀπαιτήσεις ἠδύναντο καθ' ἡμῶν νὰ ἀπευθύνωσιν. «Ἐνῶ ἔτι ἐκοιμήσθε», ἤθελεν εἰπεῖν αἱ πτερίδες, «ἡμεῖς μόναι εἰς διάστημα χιλιάδων ἐτῶν, μεταβαλοῦσαι, καθαρίσασαι τὴν τότε ἄζωτον ἀτμοσφαιραν, ἐδημιουργήσαμεν τὴν γῆν, ἔθα ἐβλάστησεν ἀκολούθως ὁ σῖτος καὶ τὸ βόδιον, ἐδημιουργήσαμεν τὸν ὑπόγειον θησαυρὸν τῶν ἀπέριων ἀνθρακικῶν στρωμάτων, ἅτινα θερμαίνουσι τὴν ἐστίαν σας, καὶ μεταξὺ ἄλλων τὸ ἑκατὸν λευγῶν μῆκος ἔχον στρώμα, εἰς οὗ ζῆ τὸ μέγα τοῦ κόσμου σιδηρουργεῖον» (ἀπὸ Λονδίνου μέχρι Νεοκαστέλλου). «Ἡμεῖς, ἤθελεν εἰπεῖν τὰ ἀφανῆ ταῦτα ὄντα, ἡμεῖς τὰ ἀόρατα καὶ ἀκατονόμαστα ζωύφια, ἅτινα ἄγνωστὴ ἢ καταφρονεῖ ὁ ἄνθρωπος, ἡμεῖς εἴμεθα οἱ τροφοὶ σας, ἡμεῖς εἴμεθα οἱ παρασκευασταὶ τῶν καλλιεργειῶν καὶ τῶν κατοικιῶν σας· ἡμεῖς ἀπετελέσαμεν τὸ ἔδαφος τοῦτο, καὶ οὐχὶ τὰ μεγάλα τῶν ζώων, οἱ βινόκεροι ἢ οἱ μαστόδοντες, διὰ τῆς τέφρας τῶν ὀστέων των. Καὶ αἱ πόλεις σας, καὶ τὰ Λουδῆρά σας καὶ τὰ Καπιτώλια σας διὰ τῆς κόπης ἡμῶν ὠκοδομήθησαν. Ἡ ἄμπελος αὐτή, τὸ σπινθηροδόλον αὐτῆς ποτόν, δι' οὗ καθ' ἄπασαν τὴν ὑφήλιον διασπείρεται ἡ χαρὰ, πόθεν προέρχεται; Οἱ ξηροὶ βράχοι ἐνθα ἡ ἄμπελος αὐξάνει εἰσὶν ἢ τέφρα ἡμῶν καὶ ἐν ταύτῃ εὐρίσκεται ἢ κεχυμένη θερμότης τῶν προγενεστερῶν ἡμῶν ὑπάρξεων». Αἱ ἀπαιτήσεις αὗται ἤθελεν εἰσθαι μακρὰ, ἢ δὲ ἐπανάρθωσις ἀδύατος. Αἱ μυριάδες αὗται τῶν νεκρῶν συντηρήσασαι διὰ τοῦ τιτανώδους αὐτῶν τὰ

τῆς τροφῆς μας, περιήλθον εἰς τὴν οὐσίαν ἡμῶν. Καὶ ἄλλας ἤθελεν εἰπεῖν ἀπαιτήσεις, καὶ ὁ χάλιξ αὐτός, ἔσχε ζῶν καὶ τρέφει τὴν ζῶν.

Μεγάλως ἐξεπλάγησαν ἐν Εὐρώπῃ ὅτε καθηγητῆς τις τοῦ Βερολίνου, ὁ κ. Ἐχρενδεργ, ἀνεκάλυψεν, ὅτι ὁ σκληρὸς λίθος, ὁ συνήθως τραχύς, ἀνώμαλος, εὐθραυστος καὶ τὸ τρίπολι (εἶδος θρυπτοῦ λίθου πρὸς στίλβωσιν μετάλλων), τὸ εὐπολιτίζον τὰ μέταλλα, οὐδὲν ἄλλο εἶσιν ἢ λείψανα ζωύριων, συναρμογὴ ἐντόμων ὑγροβίων ἀκατάληπτου σμικρότητος· τοιοῦτον δὲ εἶναι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος ζωύφιον, ὥστε 287 ἑκατομύρια ἀπαιτοῦνται, ἵνα ἀποτελέσωσιν ἓνα κόκκον σίτου. — Τὰ ἔργα λοιπὸν ταῦτα τῶν ἀφανῶν τούτων δημιουργῶν τοῦ παντός, ἅτινα οἱ σοφοὶ ἐθαύμαζον ὡς ἤδη ἀποσβεσθέντα, οἱ περιηγηταὶ ἐπανέυρον ζῶντα. Κατὰ τὰς ἡμέρας μας εἰσέτι, μᾶς ἐξεπλήξαν διὰ τὴν ἐπίμονον ἐνεργητικότητα αὐτῶν, τὰ ἄπειρα ταῦτα ἐργαστήρια τῶν ὄντων τούτων, ἅτινα ἀόρατα ἐν ἐκυστοῖς, καὶ προφανῶς ἀδύνατα, δεικνύουσιν ἐνεργητικότητα ἀπερίοριστον, καθ' ὅσον ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων δύναται τις νὰ κρίνῃ ὅτι ὁ θάνατος συνήργησεν ὑπὲρ τῆς ζωῆς, αὐτὴ ἢ ζωὴ τὸ διηγεῖται· ὁ ἄπειρος δὲ ἀριθμὸς μικρῶν ζωύριων, εἰς διὰ τῶν ἔργων των ἦδη οἱ διεργμηνεῖς, οἱ ἱστορικοὶ τῶν ἐξφρανισθέντων προγόνων των. Καὶ αὗτοι δὲ οἱ πρόγονοὶ των διὰ τῶν οἰκοδομῶν ἢ τῶν λειψάνων των, ἐσχημάτισαν νήτους ἐντὸς τῶν θαλασσῶν, δι' ἀπέριων στρωμάτων ὑφάλων, αἵτινες, συνδεόμεναι ὀλίγον κατ' ὀλίγον, θέλουσιν ἀπαρτίσει νέαν γῆν.

A. A. A.

ΧΡΟΝΙΚΑ ΓΕΩΓΡΑΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ ΤΟΥ ΤΑΓΜΑΤΑΡΧΟΥ ΣΕΡΠΑ ΠΙΝΤΟΥ ΔΙΑ ΤΗΣ ΝΟΤΙΟΥ ΑΦΡΙΚΗΣ

Τὸ μέγα χρυσοῦν παράσημον τῆς Γεωγραφικῆς ἑταιρίδος τῶν Παρισίων ἀνεμαμήθη ἐσχάτως εἰς τὸν Πορτογάλλον ταγματάρχον Σέρπα Πίντο διὰ τὴν πορείαν αὐτοῦ ἐκ τῆς Ἀφρικανικῆς ἠπείρου τοῦ Ἀτλαντικοῦ Ὀκεανοῦ πρὸς τὸν Ἰνδικὸν Ὀκεανόν, καὶ οἱ δύο τόμοι τῆς διηγήσεως τῆς πορείας του ἐδημοσιεύθησαν πρὸ ὀλίγου ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ Hachette ἐν Παρισίοις. Ἡ διήγησις τοῦ ταγματάρχου εἶναι ἐκ

τῶν θελκτικωτάτων, τὰς ὁποίας δύναται τις ν' ἀνγνώσῃ. Γεωγραφικοὶ χάρται διεσπαρμένοι ἐν τῷ συγγράμματι ἐπιτρέπουσι ν' ἀκολουθήσῃ τις τὸν περιηγητὴν διὰ τῶν χωρῶν, ἃς περιγράφει, ἐκ τῆς Βενγουέλας μέχρι τῶν ὄριων τῆς Ζαμβέζης, ὅπου εἶναι ἑλίαν εὐτυχῆς, ὅτι συναντᾷ τὸν ἡμέτερον φίλον, τὸν Γάλλον διαμαρτυρόμενον ἱεραπόστολον K. Coillard καὶ τὴν σύζυγόν του μέχρι τοῦ Βαμπαγουάτο καὶ Λιπομπό, ὅπου ὁ ἡμέτερος ἐρευνητῆς ἐπανέρχεται εἰς μέρος γνωστότερον, δι' οὗ φθάνει εἰς τὴν ἀνατολικὴν ἀκτὴν.

Ὡς ἐννοεῖ τις καλῶς, αἱ περιπέτειαι δὲν ἔλειψαν, περιπέτειαι ἃς ὑπερέβη διὰ τῆς ἐνεργείας του, τῆς ὑπομονῆς του καὶ τῆς τόλμης του. Καὶ βεβαίως εἶχεν ἀνάγκη αὐτῶν, ἵνα θριαμβώσῃ κατὰ τῶν ἐμποδίων καὶ ἵνα μὴ ἀφήσῃ νὰ καταληφθῇ ἐπὶ τινὰς ὥρας ὑπὸ ἀποθηρῶνσεως, ἧτις εἶναι συνέπεια τῶν υπερβολικῶν κόπων, τῶν πυρετῶν, τῶν ἀσθενειῶν, τῆς πείνης καὶ τῆς μονώσεως.

Ἐν τῶν συγκινητικωτάτων ἐπεισοδίων εἶναι ἐκεῖνο καθ' ὃ αἰφνιδίως κατὰ τὰ μεσάνυκτα ἀφυπνισθεὶς ὁ Σέρπα Πίντο, μνηθάνει ἐκ τοῦ στόματος ἐνὸς τῶν ἀκολουθούντων αὐτόν, ἀνθρώπου πιστοῦ, ὅτι οἱ ἄνθρωποι αὐτοῦ, ἐκτός τινων, ἔφυγον λαθόντες ἐκ τῶν ἐπισκευῶν, ἐκ τῶν προμηθειῶν, πολεμοφοδίων, ὀπλων καὶ τὰ λοιπὰ τὰ ὁποία τοῦ εἶχον περισωθῆ. Ἐπρόδότη! ἦτο προδεδομένος!

Καταβλήθεις ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ, ἀγνοῶν τί θ' ἀπογεῖνη, ἐσκέπτετο περὶ αὐτοκτονίας, ὅτε παρετήρησεν ὅτι ἐλκυσμόνησαν θήκη, ἧτις ἐχρησίμευσεν εἰς αὐτόν, ὡς προσκεφάλαιον, καὶ πρὸς ταύτη ἐτέραν θήκη μετὰ ἐργαλείων. Ἐν μέγα δίχτυον ἀλιείας μετὰ τεμαχίων μολύβδου, ἅτινα ἦσαν προσηρμοσμένα εἰς τὰ κάτω μέρη τοῦ δικτύου, εἶχεν ἀρεθῆ ἐπίσης ὑπὸ τῶν φυγάδων. Ἐν τῇ θήκῃ λοιπὸν ταύτῃ, ἦν ὁ βασιλεὺς τῆς Πορτογαλλίας εἶχε δώσει εἰς τὸν περιηγητὴν, ἅμα τῇ ἀναχωρήσει αὐτοῦ, ἦτο καρὰβίνα μεθ' ὅλων τῶν ἀναγκαίων εἰς κατασκευὴν σφαιρῶν, καὶ πλήρωσιν φυσικῶν. Ὁ φιλάργυρος, ὅστις διὰ τῶν ἀπλήστων ὀφθαλμῶν αὐτοῦ, παρατηρεῖ τὸν θησαυρὸν του, πρέπει νὰ ἔχῃ ἐπὶ τοῦ προσώπου του ἐκφρασιν ὁμοίαν πρὸς ἐκείνην, ἦν ἐγὼ ἀναμφισβήτως εἶχον, παρατηρῶν τὴν καρὰβίνα ἐντὸς τῆς θήκης. Δι' ἐμὲ ἦτο ἀνάστασις, ἦτο σωτηρία, καὶ νίκη. Τὸ ὄπλον, ὅπερ μετὰ τρυφερότητος ἐθώπευον, ὡς νὰ ἦτο τὸ ἀγαπητόν μου τέκνον, τὸ ὄπλον τοῦτο, ὅπερ μὴ εἶδεν τὴν δύναμιν νὰ ἐκπληρώσω τὸν σκοπὸν μου καὶ νὰ φέρω εἰς καλὴν πέρας τὴν ἐκδρομὴν, ἦν ἐπεχειρήσεν

ή Πρωτογαλλία, διὰ τῆς Ἀφρικανικῆς; ἠπίρου, ἦτο ἡ Kanabira τοῦ βασιλέως!»

Διὰ ποῖων δοκιμασιῶν καὶ ποῖων στεροήσεων διέρχεται ὁ εὐρωπαϊκός, ὅστις ῥιψοκινδυνεύει ἐν τῷ ἑσπερικῷ τῆς Ἀφρικῆς, δυνάμεθα νὰ κρίνωμεν ἐκ τῶν ἐπιπέδων γραμμῶν. «Αἰθίοψ τις εἰσῆλθε φέρων τι, ὅπερ ἦτο τετυλιγμένον ἐν τετραχ' ὤ λευκοῦ ὑφάσματος... Ἄρτιον! πρὸ ἐνδὸς ἤδη ἐστὺν ἐν εἶχον ἴδει Ἄρτιον, τὴν ἀγαπήτη μου καθημερινὴν τροφήν, ἣ; ἡ ἀπουσία ἦτι στέπτης πολὺ σκληρά, ἣ δὲν ἔπαυον ὄνειρεύμενοι, κατὰ τὰς νύκτας τῆς σιποδείας μου, διὰ τὴν ὅποιον εἶχον πολλάκις τόσον σφοδρὰν ἐπιθυμίαν, ὥστε μὲ ἔκμαε νὰ ἐννοήσω, ὅτι ἠδυνάτο τις ἀφ' οὗ ἐπιπλὺν χρόνον ἐστερήθη αὐτῷ, νὰ παρασυθῆ εἰς ἔγκλημα, ἢ νὰ προμηθευθῆ αὐτόν. Οἱ ὀφθαλμοί μου ἐπληρώθησαν δαυρῶν εἰς τὴν θέαν τοῦ ἄρτου τοῦτο, ἡ θέα τοῦ πλάγιου τούτου φίλου μὴ ἐπυροζήνησεν ἕως τὴν ζωησέραν τῶν συγκινήσεων, τὰς ὁποίας ἐδοκίμασα κατὰ τὴν περιήγησίν μου.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ)

A. T. ΜΠ.

ΕΠΙ ΤΩΝ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΩΝ

Τῷ ἀξιολύμῳ Κυρίῳ Μ. Βρατσάνῳ.

Ὅσον ἔλαττον, ὅτι ὁ ὑπὸ τὴν ὑμετέραν διέθυσιν διατελῶν σύλλογος τῶν καθηγητῶν, ἐννοήσας τὴν πραγματικὴν αὐτοῦ θέσιν, ἠρέσθη τῇ δουσίῳ διαβεβαιώσει μου καὶ ἀπέστη τῆς αἰτήσεως ἀποδείξεον, ἢ προταγωγὴ τῶν ὁποίων οὐδόλω; ἤθελεν ὠφελῆται αὐτόν, ἐπὶ τοσούτου ἐλυπήθη, ὅτι ὑμεῖς μικρολογοῦντες προτάγετε εἰς τὸ μέσον πράγματα λόγου ἀνάξια καὶ μετὰ τρόπον ἀναξίου εἰς διέθυσιν διδασκαλείου Ἀθηνῶν ἀγωνίζεσθε νὰ διαψεύσητε τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν, ἐπισείοντες καὶ χρηματικὴν ἐγγύησιν πρὸς τοῦτο, ὅπερ ἐν τῇ σιζατήσῃ καὶ ἐριδι χρηματιστῶν καὶ γυλιῶν ἀνθρώπων ἰδίῳ ἐστὸ οὐχὶ δὲ λογίων καὶ διευνοῶν. Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ μακρολογίας, ἐν συντόμῳ δηλώσω ὑμῖν, ὅτι ἀλλὰ τῶν γεγραμμένων μοι: ἔπλασα ἐκ τῆς κερφαλῆς ὡς ὑποθέτατε ὑμεῖς, ἀλλὰ περὶ μὲν τοῦ πρώτου ἦτοι τῆς κατατάξεως μαθητῶν εἰς τὴν γ' τάξιν ἤκουσα, παρακαθήμενος, καθηγητῶν διαλεγομένων καὶ ὀνομαστῆ τὸν υἱὸν τοῦ κ. Γραφειάδου ἀναφερόντων. Ἡ δὲ μετὰ τοσούτου στόμου προβαλλομένη ἐπίσημος πληροφορία περὶ κατατάξεως τετραετῶν φοιτητῶν

τοῦ Πανεπιστημίου εἰς τὴν β' τάξιν οὐδὲν ἄλλο σκεμαίνει ἢ ἐξευτελισμὸν τοῦ Πανεπιστημίου καὶ ὑποδηλοῖ, ὅτι ἐκ τῆς ὑψηλῆς ἐκείνης θέσεως κατέβησαν οἱ ἀναφερόμενοι ἀνάγκη παθόμενοι, ἣ καὶ θεοὶ ὑπερίκον ποτε, οὐχὶ δὲ ζηλοῦντες τὴν τοῦ διδασκαλείου σοφίαν. Ἐπειδὴ δὲ ἐν τῇ σοφίᾳ ὑμῶν συγκατακτικῶς διαβ. β. οὐτε ὅτι καὶ ἐμὲ ἠθέλετε κατατάξε. εἰς τὴν β' τάξιν, εἴποτε ἤθελον ἐπιθυμῆται νὰ ἀποκησῶ περιπούδαστον τῆς πανσοφίας τοῦ διδασκαλείου Ἀθηνῶν πτυχίον, εὐχαριστῶ ὑμῖν, ὅτι ἐκ τῶν προτέρων ἀποφατίζετε οὐ μόνον νὰ μὲ κατατάξῃτε εἰς τὴν β' τάξιν, ἀλλὰ καὶ νὰ μὲ δεχθῆτε ἐν τοῖς προπυλαίοις τοῦ σοφοῦ διδασκαλείου Ἀθηνῶν, ὅπερ ὑμεῖς ἤδη διευθύνετε. Ἄν ὅμως αὐρὸν ἀπκλληχθῆτε ὑμεῖς τῶν καθηκόντων τῆς διευθύνσεως αὐτοῦ, ἐνεκα τῆς χρητοῖστος παρ' ἡμῖν ἀστασίας, καὶ τότε εὐρεθῆτε εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ποριθῆτε ἐν πτυχίῳ αὐτοῦ, οὐδόλω; ἀμφιβάλω ὅτι ὁ διάδοχος ὑμῶν συνκινέσει τοῦ συλλόγου θέλει κατατάξῃ ὑμᾶς εἰς τὴν γ' τάξιν. Ὡς δὲ ὑμεῖς μετὰ τοῦ συλλόγου ἔχετε πληρεστάτην ἐλευθερίαν νὰ θεωρῆτε παντέλεια τὰ ἀρτισύστατα διδασκαλεῖα, οὐτω θὰ ἐπιτρέψῃτε καὶ εἰς ἐμὲ νὰ θεωρῶ αὐτὰ ἀτελέστατα καὶ ἀπλῶς διδασκῆρια, οὐχὶ δὲ πραγματικὰ διδασκαλεῖα ἦτοι Seminaria, ὡς εἰσι τὰ εὐρωπαϊκὰ, μορφοῦντα καὶ διαπλάττοντα ἀληθεῖς δημοδιδασκάλους, οἵονεὶ ἀποστόλους τοῦ Εὐαγγελίου. Διὸ φρονῶ, ὅτι, ἐάν ἡ Κυβέρνησις ἐπιθυμῆ νὰ ἔχῃ ἀληθῆ διδασκαλεῖα καὶ οὐχὶ ἀπλᾶ διδασκῆρια, ὄφρῃ νὰ διοργανώσῃ αὐτὰ ὡς τὰ Εὐρωπαϊκὰ Seminaria, εἰ δὲ μὴ, νὰ προσθέσῃ ἀνά ἕνα καθηγητὴν εἰς ἕκαστον τῶν γυμνασίων πρὸς διδασκαλίαν τῆς παιδαγωγικῆς καὶ πρὸς πρακτικὴν ἀσκησιν τῶν βιολομένων νὰ ἀσπασθῶσι τὸ τοῦ δημοδιδασκάλου ἐπίγγελμα καὶ διὰ τοῦ οἰκονομικοῦ τούτου τρόπου ἔξει ἀντὶ ὀλίγων, συγχρόνως 20 ἐνομητικὰ διδασκαλεῖα, ὅσα καὶ γυμνάσια. Αὐτὸ τοῦτο πράττει, ἐκ τῶν ὑστέρων πεισθεῖς, καὶ ὁ πρὸς διάδοσιν τῶν γραμμάτων Σύλλογος.

Περὶ δὲ τοῦ δευτέρου ἤκουσα βουλευτοῦ, προστατευόντος δύο συνεπαρχιώτας μαθητὰς τοῦ διδασκαλείου καὶ παραπονουμένου ὅτι ἀγνοοῖ ἐλθόντες εἰς Ἀθήνας ἐντὸς ὀλίγου ἔξωκειλαν εἰς... καὶ ἐφθάρησαν. Ὡςτε ἐντεῦθεν ἐννοεῖται, ὅτι ἐγὼ οὐδένα κατηγόρησα, οὐδ' εἶχον ἀνάγκην νὰ κατηγορήσω τινὰ, ἐρωτῶ δὲ ὑμᾶς, πιστεύετε ἄρα γὰρ ἐν συνειδήσει, ὅτι πάντες οἱ εἰς τὴν πρωτεύουσαν ἐρχόμενοι νὰ σπουδάσωσι δύνανται νὰ προφυλαχθῶσι ἀπὸ τῆς

ἐπιπολιζούσης διαφθορᾶς καὶ νὰ μὴ νευραγῆσιν; Ἐπειδὴ δὲ σπουδάζω διατίνας, ὅτι τὰ ἀρτισύστατα διδασκαλεῖα εἰσι πραγματικὰ καὶ τέλεια καὶ ἀδίκως παραπονῆσθε, ὅτι ἐγὼ ὑπεβλήσω τὴν πραγματικὴν ἀξίαν αὐτῶν, ἀναγκάζετε νὰ ἐπισυνάψω πρὸς φωτισμὸν ὑμῶν καὶ κρίσιν ἄλλων προσφάτως δημοσευθεῖσαν ἐν τῇ «Πρωίᾳ» «Ἀλλὰ δὲν ἐννοοῦσιν ὅτι διὰ τῆς τοιαύτης μειώσεως τῶν προσόντων μεταλλάσσῃ τὰ διδασκαλεῖα εἰς κοινὰ γυμνάσια, ἐν ᾧ ἡ ἀνκλαβούσα τις δαπάνη τῆς ἰδρύσεως καὶ συντηρήσεως τῶν διδασκαλείων πολιτεία δὲν ἡγνῶσι δι' αὐτῶν νὰ ἀυξήσῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν γυμνασίων, ἀλλὰ νὰ συστήτῃ διδασκῆρια εἰδικῶς πρὸς κατάρτισιν ἰκνῶν δημοδιδασκάλων χρήσιμα; Ἐπομένως ἀντὶ νὰ μειώσῃ τὰ ἀπαιτούμενα διὰ τὴν θέσιν τοῦ διευθυντοῦ διδασκαλείου προσόντα, ἵνα εὐρίσκωσιν ἀνθρώπους νὰ διορίζωσιν εἰς αὐτὴν, ὡφρῃ λον, ἐάν δὲν ὑπῆρχον οἱ τὰ ὑπὸ τῶν νόμων τοῦ 1878 καὶ τοῦ 1880 ἀπαιτούμενα προσόντα ἔχοντες νὰ μεριμνήσωσιν ἵνα παρασκευάσωσι τοιοῦτους;» Εἰ ἐγινώσκετε, κ. Βρατσάνε, ὅτι πάντες οἱ περὶ τοιούτων πραγμάτων ἐπάλλοντες πληρέστατα συμφωνοῦσι τῇ ἀπ' ἀρχῆς τῆς συστάσεως τοῦ διδασκαλείου δικτυωθεῖσῃ γνώμῃ μου ἐν τῇ «Οἰκονομικῇ Ἐπιθεωρητῇ», ἠθέλετε ἀποστῆ νὰ θέξῃτε τὴν δυσαρμόνιον ταύτην χερδῶν.

M. Γ. ΔΗΜΗΤΡΑΣ.

Η ΑΛΒΑΝΙΑ ΚΑΙ Ο ΣΚΕΝΔΕΡΒΕΗΣ [EK THE «EDINBURGH REVIEW»]

Ἐκ τῶν ἐν ἐρεπίοις τεχνῶν τοῦ Ὀτράντου ἐν αἰθρία ἡμέρᾳ εἶναι ὄρατὴ σειρὰ ἀνωμάτων κορυφῶν, ἐξεχουσῶν κοπερωῶς ἐπὶ τοῦ μαργκριτοχόρου ἀνατολικοῦ οὐρανοῦ ὡς βάσειος. Στὴν θάλασσα, ὀλίγον τι πλεόν τῶν τεσσαράκοντα μιλίων τὸ πλάτος, χωρίζει τὰς ἀρκὰς τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς ἠπείρου, καὶ λέγεται ὅτι ὁ Πύργος ἐσκόπει νὰ ἐνώσῃ τὰς ἀπολυμένας κατακτῆσεις μετὰ τοῦ ἰδίου κράτους, διὰ γερύρας ἐκ πλοίων, διοικούσῃ διὰ τοῦ Ἀδρίου μεταξὺ τοῦ Ἀκροκερανείου ἀρωτηρίου καὶ τῆς Μεσ-

σπίας ἀκτῆς. Κατὰ τὴν ἠθικὴν ὁμοῦ σημασίαν ἡ «ἀργυρὰ αὐτῆ ταινία» τοῦ χωρισμοῦ εἶναι εὐρυτέραι τοῦ Ἀτλαντικοῦ, διότι δεικνύει τὸν μέγαν κόλον ὅστις χωρίζει τὴν ἱστορίαν τῆς Ἀνατολῆς ἀπὸ τῆς ἱστορίας τῆς Δύσεως. Ταῦτα τὰ κυκλὰ Χιμαρωτικὰ ὄρη ἀπετέλεσαν καὶ ἀποτελοῦσιν εἰς φοργμὸν ἀδιάβατον κατὰ τῆς εἰσβολῆς τῶν δυτικῶν ἠθῶν καὶ τοῦ πολιτισμοῦ. Τὸ βαρὺ πάτημα τῶν Ρωμαϊκῶν λιμένων μάλιστα ἀφήκεν ἶχνος ὀπίσθεν του. Δι' ὅλην τῆς Βυζαντινῆς ὁδοῦ Ἐγνατίας, οἱ στρατοὶ ὄδεον πρόσω καὶ ὀπίσω, τῶν ἀγγελιοφόρων σπουδόντων μὲ ἀγγελίαις θρησκείῳ ἢ συμφορᾶς, ὑπαρχοὶ δὲ καὶ στρατηγοὶ ἀπεκόμζον εἰς τὴν πατρίδα τῶν ἐκ τῆς Ἀνατολῆς τὰ ξενοφανῆ καὶ πολυτελῆ σκῦλα τῶν λεηλατηθεισῶν ἐπαρχιῶν, ἐν ᾧ αἱ βίβριφοι φίλοι αἱ κατοικοῦσαι πρὸς βορρᾶν καὶ πρὸς νότον τῆς ζωτικῆς ἀρτηρίας τῆς συγκοινωνίας, ἀδαροροῦσαι πρὸς τὴν πολιτείαν καὶ ἀποστρεφόμεναι τὸν πολιτισμὸν τῆς Ρώμης, διετήρουν τὰ ἐξ ἀμνημονεύτων χρόνων ἔθιμα, καὶ ὠμίλουν τῆς ἀρχέγονον γλώσσαν, ἄτινα ζῶσιν ἔτι, ἠθικὰ ὑπὸ τῶν αἰώνων, πρὸς ταῖς ὀρεινὰς φυλαίς τῆς Ἀλβανίας. Ἐν τῶν ἐθίμων τούτων, περιγραφέντων ὑπὸ τῶν ὀλίγων προσφάτων περιηγητῶν, οἵτε νῆς, εἰσέδουσιν μέλει τῶν ἐνδ' αἰτημάτων αὐτῶν, φαίνονται ὡς ἀπ' εὐθείας ληρθέντα ἐκ τῆς Ὀυσσειας. Ἰδὼρ πρὸς ἴψιν (χέρνιψ τῶν ἀρχαίων) πρὸ τῶν ὠρῶν τοῦ φαγητοῦ προσφέρεται εἰς ἕκαστον ξένον ἀλλήλοδιαδόχως ὑπὸ θεραπευνίδος, ὅπως ἐν τοῖς συμποσίοις τοῦ Μεσλάου καὶ τοῦ Ἀλκινόου τὸ κρέας κόπτεται εἰς μικρὰ τεμάχια ἅτινα ὀπιῶνται ἐπὶ ὀβελῶν ὑπὸ τὰ πεινιλέα βλέμματα τῶν περιμενόντων αὐτὰ ἔδοιπόρων, ἀκρῶς κατὰ τὸν ἀπλῶν ἐκεῖνων τρόπον, ὃν ὁ Ὄμηρος οὐδέποτε βαρύνει αἱ περὶ γάμων ὁ ξένος παρατίθει τὰ ὄπλα του εἰς τὸν ξενίζοντα εἰς ἐνδεξιν ἐπιστοσύνης, ὅπως ὁ Θεοκλύμενης παρέδωκε τὴν λόγχην του τῷ Τηλεμάχῳ, ὅτε ὁ Ἰακῆσιος βασιλόπρις ἐδέχθη αὐτὸν ἐπὶ τοῦ πλοίου τῆς, καὶ ὅπως αὐτὸς, ὁ Τηλεμάχος παρέδωκε τὰ ἐκ τοῦ ὄπλα τῷ Εὐμαίῳ, εἰσερχόμενος εἰς τοῦ ὑρροβοῦ τούτου τὴν καλῶν. Ἡ δὲ τοῦ ἀνθρωποκτόνου Θεσηλυμῆου ἐκ τοῦ Ἀργυρῶν ἀπιστοιχεῖ πρὸς τὰς περιπλανήσεις πολλῶν φυγάδων, οὗς τὸ τρομερὸν αἰσθημα τῆς οἰκογενεῖας ἐκδικήσεως ἐφυγάδουσε. Τῷ

1 Albania a Narrativa of Recent Travel by E. F. Knight, 1880. p. 223-5—Ὀδυσσεῖας, Ο. 282. 2 Αὐτόθι: II. 40.

δντι μὸλις δυνάμεθα ν' ἀμφιβάλλωμεν ὅτι οἱ «Σκιπε-
τάραι.» ἢ ὄρεινοι τῆς νεωτέρας Ἀλβανίας, εἶνε ἄμε-
σοὶ ἀπόγονοι τῶν Θεσπρωτῶν καὶ Μολοσσῶν καὶ ἄλ-
λων ἀρχαίων φυλῶν, ὧν τὰ ἦθη ἐμεῖ ἐτέθηεν ὁ ποιη-
τῆς τῆς Ὀδυσειᾶς ἐπὶ τῆς Ἡπειρωτικῆς γῆς, καὶ
οἴτινες καὶ κατὰ τὴν ἀρχαίαν ἐκείνην περίοδον ἦδη
εἶχον ἀφειθῆ ὀπίσω ὑπὸ τῆς αὐξούσης δόξης τοῦ νέου
ἑλληνικοῦ κόσμου.

Οὐχ ἦττον ὁμοῦ ἡ ἐρώτησις «Τίνες εἰσὶν οἱ Ἀλ-
βανοὶ; ἔλαβε διαφόρους ἀπαντήσεις, καὶ ἱκανὸν σκό-
πος περιβάλλει αὐτὴν εἰσέτι. Τὸ μέρος ὕπερ τὸ πά-
λαι ἦτο γνωστὸν ὡς «Ἀλβανία» ἔκειτο ἐν τῇ γωνίᾳ
ἧτις ἀποτελεῖται ὑπὸ τοῦ Καυκάσου μετὰ τῆς Κε-
σπίας, καὶ εἶδος ἀνταργοναυτικῆς ἐκστρατείας ἐπι-
νοήθη ἐπιτηδες, ἵνα συνάψῃ τὴν Κολχίδα μὲ τὸ Κολ-
χίνιον, ὅπερ ὡς λιμὴν ἐρειπιώδης τοῦ Δουλαίνου, ἀ-
πήλαυσε ἐσχάτως βραχεῖαν ἐκλαμψιν ἀπροσδοκή-
του φήμης. Προσπάθειαι τείνουσαι ἴν' ἀποδείξωσιν
τὴν πελασγικὴν καταγωγὴν τοῦ ἔθνους τούτου δύ-
κνται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς προσπάθειαι, ἵνα εὖρη τις
ἐτὴν ἀξίαν ἀγνώστου τινὸς ποσοῦ διὰ τῶν ὄρων ἄλ-
λου ὁμοῦ τὸ συμπέρασμα τοῦ Κοι. Βενλοῖβου (Ben-
loew)¹ ὅτι οἱ Σκιπετάραι τῆς Ἡπείρου, ὡς καὶ οἱ
ἀγροτικοὶ κάτοικοι τῆς Ἀττικῆς καὶ Ἀρκαδίας, καὶ
οἱ νησιῶται τῆς Ἰδρίας καὶ τῶν Σπετσῶν εἰσὶν οἱ
νεώτεροι ἀντιπρόσωποι πληθυσμοὶ πάλαι διακεχω-
μένου ἀνά πάσαν τὴν ἑλληνικὴν χερσόνησον, εἶναι
ἄξιον προσοχῆς, ὡς τὸ ἐξαγόμενον πολλῆς ἐπιστα-
μένης ἐτυμολογικῆς ἐρεύνης. Ἀφίνοντες ὁμοῦ τὸ θεω-
ρητικὸν μέρος τοῦ ζητήματος, μεταβαίνομεν εἰς τὸ
ἦττον μὲν ἑλευστικόν, ἀλλὰ ἀσφαλέστερον, τὸ τῶν
γεγονότων.

Ἡ ἐμπάνσις εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ γνωστοῦ ἡμῖν
λαοῦ ὡς Ἀλβανοί, χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ ἔτους 1079,
Μ. Χ. ὅτε σῶμα στρατιωτικὸν τοῦ ὀνόματος τού-
του ἀναφέρεται ἐν τῷ στρατῷ τοῦ Νικηφόρου Βασι-
λάκη, ἐνὸς τῶν πολλῶν μνηστῆρων τοῦ στέμματος,
οἵτινες κατέχουσι μικρὸν χώρον ἐν τοῖς χρονικοῖς τοῦ
Βυζαντίου. Ἔτη τινὰ βραδύτερον ἢ Ἄννα Κομνηνή,
ἀναφέρει αὐτοὺς ὡς Ἀρβανίτας, ὅπως καὶ νῦν ὀνο-
μάζονται ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων, τὸ δὲ Τουρκικὸν «Ἄρ-
ναούτ», εἶναι προφανὲς παραφθορὰ τοῦ ὀνόματος
τούτου. Ὅτι ἡ λέξις αὕτη παριστᾷ φυλετικὴν ὀνο-
μασίαν ἱκανῆς ἀρχαιότητος φαίνεται ἐκ τῶν ὅτι οἱ
Ἀλβανοί, μετὰ τῆς κυριωτέρας αὐτῶν πόλεως Ἀλ-

βανόπολις (τῆς νῦν Ἐλβασσάν) εὕρισκονται ἐν τῇ
γεωγραφίᾳ τοῦ Πτολεμαίου.¹

Φαίνεται πιθανὸν ὅτι τὸ ὄνομα τοῦτο κατὰ πρῶ-
τον δοθὲν χωριστὰ εἰς φυλὴν κατοικοῦσαν ἐν τοῖς
ὄρεισι τοῖς ὄπισθεν τοῦ Δυρραχίου, ἐπεξετάθη βαθ-
μῆδόν, διὰ τινος ἐκ τῶν ἰδιοτροπιῶν ἐκείνων τῶν
ὀνομασιῶν, τῶν οἰονεὶ ἐπιτηδες ἀποβλεπουσῶν εἰς
τὴν ἀμυχανίαν τῶν ἐτυμολόγων ἐφ' ὅλων τῶν κα-
τοίκων τῆς Ἡπείρου καὶ τῆς νοτίου Ἰλλυρίας. Τῷ
ὄντι ὁ ὄρος Ἀρβερία ἔχει ἔτι καὶ νῦν παρὰ τοῖς Τό-
σκαις, ἧτοι τῇ νοτίᾳ μερίδι τοῦ Ἀλβανικοῦ γέ-
νους, τοπικὴν σημασίαν, δηλοῦσαν τὰ ὄπισθεν τοῦ
Αὐλῶνος Χαόνια ὄρη, ἐν ᾧ ἡ Ἀρβενία τῶν Γκέκων,
ἧτοι τὸ βόρειον μέρος, σημαίνει ἅπασαν τὴν χώραν
τῆς Ἀλβανίας.² Ἐὰν, ὡς εὐλόγως εἰκάζεται, ἡ λέ-
ξις αὕτη περιέχει τὴν ρίζαν τῶν Alpine, Albion,
Auvergne, κτλ. ἡ λέξις Ἀλβανία θὰ ἦτο ἀπλῶς
Κελτικὴ μετάφρασις τῆς ἐθνικῆς ὀνομασίας «Σκι-
πετάρ», (ἐκ τῆς σκίπ, πέτρα, βράχος).³

Περὶ μεταναστεύσεως τῶν Σκιπετάρων εἰς τὴν
πατρίδα τῶν οὐδεμίᾳ παράδοσις διατηρεῖται εἶναι
ὅτι οἱ Ἕλληνες ἐκάλουν αὐτόχθονας καὶ γηγενεῖς — ἡ
εἰς τὸν κόσμον ἔλευσις αὐτῶν ἀνήκει εἰς τοὺς ἀναύ-
δους αἰῶνας. Ἐκεῖ ὅπου πρὸ δισχιλίων πεντακοσίων
ἔτων Ἡπειρώτιδες καὶ Ἰλλύριαι φυλαὶ κατέκουν,
νῦν κατοικοῦσιν οἱ ἐκ Τόσκων καὶ Γκέκων κλάδοι
τῆς φυλῆς. Συμπεραίνομεν τὴν συνέχειαν τῆς κα-
ταγωγῆς αὐτῶν τὸ μὲν ἐκ τῆς ἀρνητικῆς ἀποδεί-
ξεως τῆς ἱστορίας, τὸ δὲ ἐκ τῆς θετικῆς ἀποδείξεως
τῆς γλώσσης. Δὲν ὑπάρχει ἱστορικὴ μνεία τῆς ἀφί-
ξεως ἐν τῇ χώρᾳ τυχύτη λαοῦ δυναμένου ταυτίσθη-
ναι τοῖς νεωτέροις Ἀλβανοῖς, οἵτινες λαλοῦσι γλῶσ-
σαν ἀρχαιοτέραν μὲν τὴν κατασκευὴν, ἀλλὰ συγ-
γενῆ τῆς τε Ἑλληνικῆς καὶ τῆς Λατινικῆς, καὶ πι-
θανὸν συγχρόνου γενέσεως αὐτῇ τῇ Σκισσικῇ. Οἱ
ὄρεινοι λοιπὸν τῆς Ἀλβανίας, ὅπως οἱ Βάσκαι τῶν
Πυρηναιῶν, πρέπει νὰ θεωρῶνται πόρρω ἀπεχούσης
ἐποχῆς μεταναστεύσεως. — Τεμάχιον τοῦ ἀρχεγόνου
γρανίτου τῆς ἀνθρωπότητος, ἐπικαλυπτόμενον ἄλ-
λαχοῦ διὰ στρωμάτων μεταγενεστέρων ἐποχῶν.

Ἡ διάσωσις τοῦ γένους κατὰ μέγα μέρος ὁφεί-
λεται ἀναμφιβόλως εἰς τὴν τραχεῖαν φύσιν τῆς χώ-
ρας. Ἀλλεπάλληλα κύματα εἰσβολῆς ἐξερράγησαν
παρὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Σάρδου καὶ τοῦ Πίνδου

¹ Γ. 13, 23.

² Vontahn: Albanesische Studien p. 230.

³ Lathan «The Ethnology of Europe», p. 14.

¹ Ἐν τῷ ποιήματι: «La Grèce avant les Grecs».

ἄλλ' ἕκαστον εἰς αὐτῶν, τὸ ἐν μετὰ τὸ ἄλλο, ἀπεχώ-
ρησαν, ἀφίνοντα τὴν καρδίαν τῆς χώρας ἀνυπότα-
κτον καὶ ἀνεπίκλυστον. Ἐν ἔτει 493 Μ. Χ. ἦλθον
οἱ Γότθοι ὑπὸ τὸν Ὀστρογόττον, ὅστις ἐβασίλευεν ὡς
βασίλευς τῆς Νέας Ἡπείρου (Ἄνω Ἀλβανίας) ἕως
οὗ ὁ Ἰουστινιανὸς τὸν ἀπεδίωξε. Τὴν ἐβδόμην ἑκα-
τονταετηρίδα ἤρξατο ἡ μακρὰ περὶ κυριότητος ἐν
τῇ χώρᾳ παλὴ μετὰ τὸν Σέρβων καὶ Βυζαντινῶν, ἧτις
ἔληξε μόνον κατὰ τὴν δεκάτην τετάρτην διὰ τοῦ
κερματισμοῦ ἀμφοτέρων τῶν αὐτοκρατοριῶν. Διά-
λυμμα ἐνὸς καὶ ἡμίσεος αἰῶνος ἐπῆλθε διὰ τῆς Βουλ-
γαρικῆς πλημμύρας, ἀναχατισθείσης ἐν ἔτει 1019,
ὑπὸ Βασίλειου τοῦ Βουλγαροκτόνου. Ἀληθῶς ἡ μνήμη
τῆς τρομερᾶς ἐκείνης Οὐγγρικῆς εἰσβολῆς ἦτο τόσον
πρόσφατος, καὶ τὰ ἴχνη αὐτῆς τόσον καταφρηνῆ ἐν
4081, ὥστε, ὅτε οἱ Νορμανδοὶ ὑπὸ τὸν Ροβέρτον
Γουνσκάρδον ἤρξαντο τῆς πολιουρίας τοῦ Δουράσιου
(ὅπως τὸ Δυρράχιον ἦδη ἐκαλεῖτο) τὸ βραχὺ, καίτοι
λαμπρὸν κατακτητικὸν στάδιον αὐτῶν, ἡ χώρα ἦτις
καῖται πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Ἀδρίου, δὲν ἐγινώσκετο
ὑπὸ ἄλλο ὄνομα ἢ τὸ τῆς Βουλγαρίας. Οἱ τρεῖς ἐπό-
μενοι αἰῶνες παριστᾶσι θέμα συγκεκριμένον μετὰ τὸ
Κωνσταντινουπόλεως καὶ Σκουτάρεως, τῆς πρωτε-
ύσης τῶν Σέρβων, ἀπολήγον εἰς τὴν ἀλλεπάλληλον
κατάλυσιν καὶ ἀποκατάστασιν (μετὰ δικτάσεων
μειουμένων ἀκαταπίεστως) τῶν Βυζαντινῶν «θεμά-
των» τοῦ Δυρραχίου καὶ τῆς Ν. κοπόλεως. Ἐμφανι-
ζομένου ὁμοῦ ἐπὶ τῆς σκηνῆς τοῦ μεγάλου τσάρου
τῆς Σερβίας Στεφάνου Δουσάν, τοῦ ἐπονομασθέντος
«Σλίβι» (ἰσχυροῦ), τὰ πράγματα ἔλαβον χαρακτῆρα
μᾶλλον ὀρισμένον. Ἐβασίλευσεν ἀφιλονεικῆτως ἐπὶ
τῶν Σλάβων, Ἑλλήνων καὶ Ἀλβανῶν, ἐξέτεινε τὸ
κράτος του ἀπὸ τοῦ Δουνάβου μέχρι τοῦ Κορινθια-
κοῦ Κόλπου, καὶ ἂν δὲν ἀπέθνησκεν αἰφνιδίως, μὴν
Δεκεμβρίῳ 26, 1368, θὰ ὑπῆρχεν ἴσως ἔτι καὶ νῦν
Σλαβικὸν κράτος ἀντὶ Ὀθωμανικοῦ ἐγκαθιδρυμένου
ἐπὶ τῶν ὀχθῶν τοῦ Βοσπόρου. Ἡ αὐτοκρατορία ὁμοῦ
τότε κατεκερατίσθη τόσον ἐντελῶς, ὅσον ἡ τοῦ
Ἀλεξάνδρου καὶ τοῦ Ταμερλάνου. Οὐχὶ ὀλιγώτερον
τῶν ὀγδοήκοντα ὑποτελῶν ἡγεμονίσκων ἀπετίναξαν
τὸν ἐπιβληθέντα αὐτοῖς ζυγὸν ὑπὸ τῆς δραστηρίου
μεγαλοσύνης του, ἡ δὲ βραχεῖα καὶ ταρχώδης ἱστο-
ρία τῶν Ἀλβανῶν ἤρξατο ἀναπτυσσομένη.

Ἦρξατο λοιπὸν ἐπιτυχῶς διὰ μιᾶς νίκης καὶ ὑπὸ
νεαρὸν ἦρωα. Νικηφόρος ὁ δεύτερος ἐδράξατο τῆς γε-
νικῆς συγχύσεως ἵνα κυρώσῃ πάλιν τὰς τοῦ Βυζαν-
τίου ἀξιώσεις ἐπὶ τῆς Ἡπείρου, ἀλλ' ἐνίκηθη καὶ ἐ-
φανεύθη ἐν 1358, ὑπὸ τῶν Ἀλβανῶν, στρατηγοῦν-

τος αὐτῶν Κροδλου τοῦ Θωπία, ἐν μάχῃ συγκροτη-
θεῖση ἐν Ἀχελῷῳ χωρίῳ παρὰ τὸν κόλπον τῆς Ἀρ-
τῆς. Τὴν νίκην ταύτην ἤρασαν μὲν κατ' ἐχθροῦ τῶν
πλαιῶν χρόνων, ἀλλ' εἶχον ἔτι νὰ πλακίσωσι κατ'
ἐχθροῦ πολλῶ φοβερωτέρου ἐν τῷ μέλλοντι, ὁ δὲ
νικητῆς ἀπεδείχθη ὅτι ἦτο πεπλασμένος ἐκ τῆς ἀ-
διαφύρου ἐκείνης ὕλης ἐξ ἧς ἡ καλὴ τύχη κατα-
σκευαζοῦται τοὺς ψευδεῖς ἦρωας, ἡ δὲ δυστυχία τοὺς
γενσίους προδότας. Ὁ Κάρολος Δωπίας καὶ ὁ νεώ-
τερος αὐτοῦ ἀδελφὸς Γεώργιος, ἐγεννήθησαν ἐκ Ῥω-
μαντικοῦ καὶ δυστυχῶς γάμου. Ὁ πατὴρ αὐτῶν Ἀν-
δρέας Θωπίας, μέλις ἰσχυροῦ τινος Ἀλβανικοῦ
λαοῦ, εἶχεν ἀπαγάγει ἐκ Δυρραχίου θυγατέρα τινὰ
τοῦ βασιλέως τῆς Νεαπόλεως Ροβέρτου, καταπατῶν
τὸν πρότερον αὐτῆς ὀραβδῶνα μετ' ἀντιζήλου αὐτῷ
μνηστῆρος. Ἡ ὕβρις ἐπεβαρύνετο καὶ διὰ τῆς τιμα-
ριωτικῆς ἐξερτήσεως τῶν «Θωπία» ἐκ τοῦ Ἀνδεγα-
βιακοῦ (l' Anjou) οἴκου, ὅστις εἶχε κατορθώσει ἵνα
θεμελιώσῃ κακῶς ὀρίζομένης, καὶ ἔτι χειρόν σθηρι-
ζομένης ἀξιώσεως ἐπὶ τῆς κτήσεως μερῶν τινῶν τῆς
Ἀλβανίας καὶ τῶν πλησίον νήσων. Τραγικὴ ποιὴν
ἐπεβλήθη. Ὁ βασιλεὺς Ροβέρτος δολίως προσεῖλκεσε
τὸ ἔνοχον ζεῦγος εἰς Νεάπολιν, ὅπου τὸ βραχὺ μυ-
θιστόρημα τοῦ γάμου τῶν ἔληξεν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ μα-
τος. Τὰ νήπια ὁμοῦ αὐτῶν τέκνα ἐσώθησαν καὶ ἀνε-
τράφησαν ἐν τῷ ὄρειῳ φρουρίῳ τῆς Κροίας, ὅθεν ὁ
πρεσβύτερος ἐξῆλθεν, ἵνα δρῆσῃ τὰς παρὰ τὸ χωρίον
Ἀχελῶν δάφνας. Τότε δὲ ἀνηγόρευσε ἐαυτὸν βα-
σιλέα τῆς Ἀλβανίας καὶ προσέθηκε τὸ Γαλλικὸν
κρίνον εἰς τὸν ἐστεμμένον λέοντα τῆς προγονικῆς
ἀσπίδος του. Ἀληθῶς εἶπεῖν ἡ ἐπικράτειά του δὲν
ἦτο μεγάλη. Πρὸς βορρᾶν Σλαυὸς τις ἀρχηγὸς ὀνό-
ματι Βάλας, εἶχε συστήσει ἀνεξήρτητον ἡγεμονίαν,
ἣν κατόπιν ἐπηύξησαν οἱ τρεῖς υἱοὶ του, ἕως οὗ πε-
ριέλαβε καὶ τὸ Μίλαν ὄρος (Μαυροβούνιον) καὶ τὸ
πλεῖστον τῆς Ἄνω Ἀλβανίας. Πρὸς νότον σέρβος δε-
σπότης ἤρχεν ἐν Ἰωαννίναις, οὐτινος ἡ ἐξουσία ἠπει-
λεῖτο ἀκαταπίεστως, καὶ ἡ ἐπικράτειά του περιε-
κόπτετο ὑπὸ τῶν πέμψι ἰθαγενῶν ἀρχόντων. Οὕτω
λοιπὸν ἀφῆθη εἰς τὸν Βασιλέα τῆς Ἀλβανίας ὀλί-
γον πλέον τοῦ διαμερίσματος τοῦ Μάτ, τοῦ μεμο-
νωμένου ἐν τῷ κέντρῳ τῆς χώρας, — ἐπερχομένη μᾶλ-
λον ἢ βασιλείον. Κατ' ὁμοίαν ὁμοῦ νὰ φέρῃ τὴν μι-
κρὰν ἐπικράτειαν εἰς κρείττονα πρὸς τὸν μέγαν τί-
τλον του ἡγεμονίαν, καὶ συγχρόνως νὰ ἐκδικηθῆ, ὡς
εἶχεν ὀμόσει κατὰ τῶν μητρικῶν συγγενῶν του διὰ
τῆς ἀλώσεως τοῦ Δυρραχίου, τελευταίου ὀχυροῦ
φρουρίου τοῦ Ἀνδεγαβινοῦ οἴκου ἐπὶ τῷ Ἀδρίᾳ.

Ἄλλ' οὗτος ὁ ἀπάτηλος θρίμβος ἦτο ἀπλῶς προοίμιον τῆς συμφορᾶς καὶ μείζονος ἀτιμίας ἐν μέσῳ τῆς ὁποίας ἐξεμέτρησε τὸν βίον. Πυρορμηθεὶς εἰς μάχην κατὰ τοῦ ἰσχυροῦ γαμβροῦ τοῦ Βάλσα τοῦ Β'. εἰμνήθη τὸ παράδειγμα τοῦ Ἰουλιανοῦ καὶ τοῦ Ναρσῆ, ἐπικαλεσθεὶς τὴν βοήθειαν τῶν χειριστῶν ἐχθρῶν τῆς χώρας του.

Εἰς τὴν πρόκλητιν αὐτοῦ 40,000, ὑπὸ τὸν μέγαν βεζύρην Χαϊρεδδίν ἑδραμον σιμνηδὸν ὑπερβάντες τὸν Πίνδον, κατετρέπωσαν καὶ ἐφόρευσαν τὸν Βάλσαν ἐν τῇ ἀλατοθρίτῳ πεδιάδι τῆς Σαύρας, καὶ μετὰ ταῦτα κατὰ δικαίαν ἀνταπόδοσιν ἔστρεψαν τὰ ὄπλα τῶν κατὰ τοῦ ἀθλίου συμμάχου τῶν Ὀσκοπῶν τῶν ὅμως ταύτην τὴν φορὰν δὲν ἦτο κατὰκτησις, ἀλλὰ λεηλασίαι κληρονομία δέ, ὄντως θεωθεῖσα καὶ οὐχὶ ἀσφαλής, ἀνέπαρος ὅμως, μετεδόθη εἰς τὸν υἱὸν τοῦ τῷ 1388, ἀποθανόντος δὲ αὐτοῦ μετὰ τέσσαρα ἔτη κατελήθη ἡσύχω; ὑπὸ τῶν Βενετῶν.

Ἡ πανοῦργος καὶ ἰδιοτελής πολιτικὴ τῆς δημοκρατίας τῶν λιμνῶν συνέβη κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην νὰ συμπέσῃ κατὰ τὸ πλεῖστον μὲ τὰ γενικὰ συμφέροντα τῆς χριστιανωσύνης. Περιορισθείσης αὐτῆς ἐπὶ τοῦ Ἰταλικοῦ μέρους ὑπὸ τῆς καλῶς συντεταγμένης δυνάμεως τοῦ Ἰωάννου Γαλιτάτσου Βισκόντι, οἱ ὑπουργοὶ τῆς ἐξήχησαν νὰ τὴν ἀποζημιώσωσιν ἐκτείνοντες τὸ ἔδαφός της ἐπὶ τῆς Δαλματικῆς καὶ Ἀλβανικῆς ἀκτῆς. Κρητικοί, προσεκτικοὶ καὶ συνετοί, δὲν ἄφινον νὰ τοὺς διαφύγῃ εὐκαιρία προσκτήσεως ἣν αἱ ἐσωτερικαὶ διχονομίαι καὶ ἡ πρὸς τὰ ἔξω ἀδυναμία τῶν γειτόνων παρ ἔχον αὐτοῖς. Βῆμα πρὸς βῆμα ἐξησφάλισαν τὴν κατοχὴν αὐτῶν ἐπὶ τοῦ Ἀδριῶν, προσκτόμενοι ἔδαφος ὅτε μὲν διὰ τῆς ἐξ ἀγορᾶς ὑποθηκευμάτων ὅτε δὲ ἐκ κληρονομημάτων διαφιλονεικουμένων, ἄλλοτε δὲ πάλιν κυριεύοντες πόλιν τινα, πρὸς τὴν βραχείας καὶ ἀνικμάκτου ἐστρατείας, ἣ ὡς τὸ τίμημα ποσοῦ τινος ἀργυρῶν δουκᾶτων, μετρηθέντων εἰς ἀφρονά τινα καὶ ἀχρήματον ἡγεμονίσκον. Ὅστις δὴποτε καὶ ἂν ἔχανε, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἡ Βενετικὴ ὠφελείτω ὅπουταν δὲ τις ὑπεχώρει, ἡ Βενετία προὐχέσει. Αὕτη μὲν ἐκ τῶν χριστιανικῶν δυνάμεων τῶν ἀπειλούμενων ὑπὸ τῶν ὀλεθρίων κινδύνων τῶν Ὀθωμανικῶν ἐπιθέσεων, ἠδυνήθη νὰ ἐπωφεληθῇ ἐκ τῆς βραχείας ἀνέσεως τῆς προσελθούσης ἐκ τῆς ἡττης τοῦ Βαγιαζήτου ἐπὶ τῶν πεδιάδων τῆς Ἀγκύρας καὶ ἐνόησε πῶς ἠδύνατο νὰ στερεώτῃ τὴν θέσιν της, πρὶν ἢ τὸ σύνθημα μίσου τῆς ἀδελφοκτονίας ἐπαναφέρῃ εἰς τὸ ἀρτιγενὲς κράτος

ἐσωτερικὴν ἐνόησε καὶ ἐπιθετικὴν ἐνέργειαν. Οὕτω δέ, ὅτε Ἀμουράτ ὁ Β' ἤρξατο τῷ 1421, τῆς μακρᾶς καὶ πλήρους συμβάντων βασιλείας του, ἡ σημαία τοῦ Ἁγίου Μάρκου ἐκυμαίνετο ἐπὶ τοῦ Δυρραχίου, Ἀλεσσίου (ἀρχαίαι Ἀίψου), Σκουτέρως, Δουλείνου καὶ Ἀντιβάρως; ὅλη δὲ ἡ παράλιος ταινία ἀπὸ τῶν ὄδων τοῦ Δυρραχίου μέχρι τοῦ στομίου τοῦ Τζλιαμέντου ἦτο Βενετικὴ πλὴν τῆς Ῥαγούζης καὶ ὀλίγων ἄλλων ἀνεξερτῆτων πόλεων, αἵτινες ἐνισχυοὶ διέκοπτον τὴν γραμμὴν. Ἡ κατάληψις καὶ ἐξυρῶσις τῆς Κεσκύρης ἐφραττε τὴν εἴσοδον τοῦ Ἀδριατικοῦ πελάγους καθιστώσα τοῦτο πράγματι Βενετικὴν λιμνὴν μέγα δὲ μέρος καὶ τῆς Ἀλβανίας ἐπεζητεῖ τὴν πιστάσιν ἢ ὁμολογεῖ τὴν κυριαρχίαν τῆς μεγάλῃς Δημοκρατίας.

Ἡ προστασία κατῆστατο λυπηρῶς ἀνεγκαίαι, διότι δὲν ἐφαίνετο πλέον οὐδεμίαν ἐλπίδα τοῦ νὰ προβάλλωσι κατὰ τοῦ κοινῶ ἐχθροῦ ἠνωμένον μέτωπον. Μετὰ τὸν θάνατον Βάλσα τοῦ Γ' συμβάντα τῷ 1421, ἐξέλιπε τὸ τελευταῖον λείψανον προεξοχουμένης δυνάστείας, τὸ δὲ ἐγχώριον σύστημα τοῦ κυβερᾶν κατὰ φυλάς ἐξήσκησε πάλιν ἀκωλύτως τὴν ἀποχωριστικὴν ἐργασίαν του. Ἐν τῇ νοτίῳ διαίρεσιν τῆς χώρας, τὸ γένος τῶν Σκιπεταρίων εἶχεν ἀρτίως πάθει δεινὴν καταστροφὴν. Οἱ μόνον ἐν Ἡπείρῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν Αἰτωλίᾳ καὶ Ἀκαμανίᾳ τὸ Ἀλβανικὸν στοιχεῖον τοῦ πληθυσμοῦ εἶχεν ἀποκρηθεῖ ἰκανὴν σπουδαότητα, οἱ δὲ ἀρχηγεῖ τοῦ ἰκανὴν φιλοτάραχον δυνάμιν, ὅτε Κάρολου ὁ Τόρκος, Κόμης Παλατινός της Κερανηνίας, γόνος Νεοπολιτικοῦ τινος οἴκου ὑψωθέντος εἰς μεγάλειον ὑπὸ τῆς τιμωρικῆς προστασίας τοῦ Ἀνδεγκυβικανοῦ οἴκου, ἀπεφάσισε τῷ 1418, διὰ τῆς ἰσχύος τῶν ὀπλων νὰ δώσῃ κύρος εἰς ὑπολανθάνουσάν τινα ἀξίωσιν ἐπὶ τοῦ ἠπειρωτικοῦ μέρους τοῦ ἀντικρίζοντος τὴν νησιωτικὴν ἐπικράτειάν του. Τὸ ἀποτελέσμα τῶν ὀμωκλήων ἐφόδων του ὑπῆρξεν ἡ παντελής καὶ τελικὴ ἔξωσις τῶν ἀνησυχῶν Σκιπεταρικῶν φυλῶν ἐκ τῶν δύο νοτιωτέρων ἐπαρχιῶν, καὶ ἐκ τῶν μερισμάτων Ἰωαννίνων καὶ Ἀρτις, ὡς καὶ ὁ ἀποικισμὸς αὐτῶν εἰς τὴν Ἀττικὴν καὶ τὴν Πελοπόννησον.

Ἐν τούτοις οἱ Τούρκοι δὲν ἔμενον ἀργοί. Ἡ ἀνορχία ἐν τῇ ἔρχῃ τοῦ κράτους τῶν, ἦτις ἀνεχαίτισσε τὸ τῶν κατακτήσεων στάδιόν των, δὲν ἠλάττωσε τὴν τῆς λεηλασίας δυνάμειν των. Ἐστρατεῖαι πρὸς ἀρπαγὴν ἐδῆσαν τὴν χώραν, λεηλατούσιν καὶ φονεύουσαι καὶ ἐν τοῖς ἀπωτάτοις μυχαῖς τῶν ναπῶν. Τουρκικὴ φρουρὰ ἐγκατεστάθη ἐν τῷ

ἐχυρῶ φρουρίῳ τοῦ Ἀργυροκάστρου, ὅπερ ἐχρησίμευεν ὡς ὀρυκτήριον πρὸς ἐρήμωσιν τῆς περὶ τὴν χώρας, εἰς τὴν ἄλωσιν τῆς Θεσσαλονίκης ἐπηκολούθησεν ἡ πῶν Ἰωαννίνων, ὁ δὲ Κάρολος Τόρκος ἠναγκάσθη νὰ ἐξχωρήσῃ πλοίωνων βαρῶν φόρον τὴν ἀδριαν τῶν Ὀθωμανῶν τοῦ νέμεσθαι ἐπι ἐπί τινα χρόνον τὸ ἐλαττωθῆν ἀξίωμα τοῦ Δεσπότη τῆς Ἀρτις; ὁ εἶς δὲ μετὰ τὸν ἄλλον οἱ ἐγχώριοι ἀρχόντες ὑπέκλιναν πάντες εἰς τὴν θέσιν, καὶ ὑπεβλήθησαν εἰς τὸν ἀποτρόπαιον ὄρον τοῦ νὰ παραδίδωσι τὰ τέκνα τῶν ὀμῆρους εἰς τοὺς δυνάστας. Ἡ Βενετία ἐν τούτοις ἠγρόθυε καὶ προεφίλιττε. Πανουργιτέρα ἦ ὥστε νὰ ἐμπληθῇ εἰς ἀσκοπον καὶ διεσπασμένην ἀντίστασιν, ἠρκίετο εἰς τὸ νὰ ἐκτείνῃ τὴν αἰχμὴν της ἐπὶ τῶν ἰδιοκτερῶν πελατῶν της. Βραχεία πυρκαϊὰ ἀντιρτίας κατὰ τοῦ Ὀθωμανικοῦ ζυγοῦ, ἤρχη γούντος τοῦ Ἀριανίτου Κορμηνοῦ (τὸ ὄνομα τοῦτο, ἀνεμίμνησκε πρῶτον αὐτοκρατορικὴν συμμαχίαν) ἐσβέθη ἐν τῷ αἵματι τῶν Ἀλβανῶν. Ἐπηκολούθησαν δὲ τότε ἐπιτακτὴ σιωπηλὴ καταδυναστεία καὶ παθήματα, παρακωλυόμενα μόνον ὑπὸ τινος συμμοριῶν, ἀατηρουμένων ἐν τοῖς στενοπορίαις τῆς Χιονίας ὑπὸ φυγάδων μὲν ἀλλ' ἀνιποτάκτων Ἀλβανῶν ἀρχηγῶν. Τὸ ἔτος ὅμως 1443 ἐκόμισεν ἐλπίδα εἰς εἰς πλείονα τοῦ ἐν τῷ καταπεπονημένα ἔθνη. Ἡ Ῥώμη ἐκήρυξε στυγορίαν ὀλίγη πρὸς τοῦ ἀρχαίου ἰσποτισμοῦ διήγειρε τὰς συγχρωμένους αὐτὰς τῆς δυτικῆς Εὐρώπης, καὶ Γάλλοι καὶ Τεῦτονες εὐγενεῖς μὲ πολυποικίλον στρατὸν ἐξ Οὐγγρων, Σέρβων, Βοσνίων, Βάχων καὶ Πολωνῶν ἐτάχθησαν ὑπὸ τὴν σημαίαν Ἰωάννου τοῦ Οὐιάδου τοῦ ἐπίσκοπου τῆς Τρανσυλβανίας. Ἡ Ἀλβανία ἐδόξατο τὰ ὄπλα ἐν τῷ δὲ ὀζηλωτῆς ἐπίσκοπος Ἀνδρίας ἐκέρυττε τὸν ἱερὸν πόλεμον, ὁ Ἀριανίτης, οὐ τινος ἢ ἀμφίβλος προσωνομία «Γολέμ» ἀρχικῶς σημαίνουσα λίσσις, κατόπιν διὰ κολακευτικώτερα; ἔμνησια; ἐλαθε τὴν σημασίαν «μέγα»;, ἐξῆλθεν ἐπι ἀπαξ μετὰ τῶν Ῥωμαλέων ὀπαδῶν του ἐκ τῶν ἀγρίων κρησφυγέτων του ὅπου εἶχεν εὐρεῖ καταφύγιον. Δὲν εἶχε μὲν τὰ προτερήματα ἡγέτου ἀνδρῶν, ἀλλ' ἦτο νομοθέτης καὶ ἀκίματος βοηθός; ὁ δὲ προωρισμένος ἀρχηγός αὐτοῦ δὲν εἶχεν ἐτι φανή. Ἐν τούτοις τὸ ἐπανάστατικὸν κίνημα, διὰ τῆς κατοχῆς ὑπὸ τῶν Τούρκων τῶν ἐχυρῶν φρουρῶν Κροίας, Πετρείας, Πετράλβης καὶ Σφιτιγρόδης (Ἀγίουπέλειος), κατέστη τοπικὴν καὶ ἀτελεσφόρητον. Κέντρον ἠνωμένης ἐνεργείας, καὶ ὀδῆγός ἀδιαφιλονεικῆτος ἐξουσίας κατήσταντο ἐξίσου ἀνεγκαίαι ἵνα προλάβωσι ταχέειαν

κατάπτωσιν, ὅτε διὰ μοναδικῶ καὶ ἀπροσδοκῆτος συμβάντος ἀμφότερα ταῦτα ἀνεπληρώθησαν. (Ἀκολουθεῖ)

Ἡ ΠΟΛΙΟΡΚΙΑ ΤΗΣ ΦΛΩΡΕΝΤΙΑΣ

(BELLA STROZZI)

ΕΚ ΤΟΥ ΓΑΛΛΙΚΟΥ

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν.)

Ἐξέθηκε σχέδιον προμελετημένον καὶ εθεώρει ἀφρευκτον τὴν ἐπιτυχίαν αὐτοῦ. «Ἀλλὰ τελευταῖον εἶπεν, ὅτι ἐγὼ μόνος ἴσως δὲν ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ τὸ προτείνω, διότι θὰ εἴπωσιν, ὅτι δικαιοῦμαι ν' ἀντικαταστήσω τὸν Μιχατέσταν, ὅφ' ἂν θὰ ἤμην λίαν εὐτυχής νὰ ὑπηρετήσω εἰς τοιοῦτον σχέδιον, διότι θὰ ὑπάρχῃ ἀρκετὴ δόξα, ὥστε νὰ ὑπολειφθῇ καὶ εἰς ἐμὲ κάτι τι' Ἀλλὰ ἔστε πεπεισμένος, ὅτι ἐὰν ἐπιμένωσιν εἰς τὸ σῦστημα, ὅπερ ἠκολούθησαν, ἐὰν δὲν μεταβῶσιν ἐκ τῆς ἀμύνης εἰς τὴν ἐπίθεσιν, ἐὰν μὴ ἐπιχειρήσωμεν ἀπόπειράν τινα μεγάλην μετὰ τοῦ στρατοῦ τῆς Φλωρεντίας καὶ τῶν φρουρῶν τῆς Volterra, τῆς Empoli, τῆς Λούκας, τοῦ Πράτου, τῆς Pi-loja, τῆς Πίσσης, αἱ δυνάμεις ἡμῶν θὰ ἐξεντληθῶσι, θὰ ἐπέλθῃ ἡ σιτοδεία καὶ θάποισθῶμεν.

Τοιαύτη ἦτο καὶ τοῦ Μιχαῆλ Ἀγγέλου ἡ γνώμη. «Ὁ υἱοὶ δὲν δύνασθε νὰ προτείνητε, εἶπεν, ἐγὼ δύναμαι καὶ ὑπόσχομαι ὑμῖν νὰ φυγίσω τὸ συμβούλιον τῆς Ἀμύνης, ὅπερ ἐκνευρίζει καὶ κοιμίζει ὁ Μαλατέστας». Μιτ' ὀλίγον συνώδευε τὸν Φερρουκκὴν μέχρι τῆς φλοίας τῆς κατοικίας του, ἀπεχαιρέτισεν αὐτὸν καὶ πάλιν ἄλλ' ὁ ὑποκρινόμενος τὸν Δημοκρατικὸν ἐλασμόντης νὰ θείσῃ πάλιν τὸ κάλυμμα ἀνθρώπου δὲ τις διέρχεται διὰ τῆς ὁδοῦ Ghiobellina, ἐκ τῆς ἐκπλήξεως, ἦτις ἐξωγράφθη ἐπὶ τοῦ προσώπου, ἐὰν ὁ Μιχαῆλ Ἀγγελος ἤθελε τὸν παρατηρήσει, θὰ ἐμάντευεν, ὅτι καὶ ἄλλος ἐγνώριζε τὴν ἐλευσίαν τοῦ Φερρουκκῆ εἰς Φλωρεντίαν.

Καὶ τῷ ὄντι, ὀλίγον ὕστερον, ἐν τῷ βαθυτάτῳ σκότει ἰσχύατος τινός καπηλείου, μακρὰν εἰκόνας τινός τῆς Παναγίας, πρὸ τῆς ὁποίας ἔκαιεν τεμάχιον λαμπάδος, δύο ἀνθρώποι φέροντες ἀποθήκην ξιφῶν καὶ μαχαίρων ἐκάθητο στηριζόμενοι ἐπὶ τραπέζης πλουσίας καὶ εἶχον τόσον πλησίον τὰς κεφαλὰς των, ὥστε ἐδύνατο νὰ δμιλῶσι, χαμηλῇ τῇ φωνῇ. Ἐκ τῶν δύο τούτων ὁ μὲν δὲν εἶνε ἄγνωστος

ἡμῖν· καίτοι ἦτο ἰσχυρότατος, εὐκολον εἶνε νῆναγων-
ρίσωμεν ἐν αὐτῷ τὸν ὑπολοχαγὸν Φράγκην. Ἐκδιω-
χθεὶς ἐκ τῆς Empoli τῆ ἐπαύριον τῆς καταδίκης
του, πάσχων, ἐκδίκησιν πνέων, κατὰ πρῶτον πε-
ριεπλανᾶτο τυχαίως εἰς τὰς ἀγοράς, τρέμων μὴ
πέση εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἰσπανῶν, εἰς αἷ; ἡ ἀναν-
δρος προδοσία τρομερὰν ἐπήνεγκεν καταστροφὴν
καὶ ἔχων σχεδὸν τὸν αὐτὸν τρόμον μὴ ἀναγνωρι-
σθῆ καὶ συλληθῆ ὑπὸ τινος μερίδος τῆς Φλωρεν-
τίας· ἔπειτα κεκμηκῶς ἀποθνήσκων τῆς πείνης,
βρακενδύτης, ὡς τις ὑπὲρ τῆς προαγωγῆς ἐρίφη εἰς
τὴν Φλωρεντίαν, ἥτις τῷ ἐφαίνετο ἡ ἀσφαλεστάτη
καταφυγή. Ἐν Φλωρεντίᾳ ἦτο ὀλίγον γνωστός,
διότι ὀλίγον χρόνον εἶχε διαμείνει, ἡ δὲ οἰκονομία
του ἦτο ἐκ Λιβόρνου. Ἐκρύβη ἐν τόπῳ ἀποκέντρω,
ὅθεν ἔσπευσε, διότι εἶχε ἀνάγκην χρημάτων, νὰ
σχετισθῆ μετὰ τῶν μυστικῶν πρακτόρων τῆς Ἰσπα-
νίας, οὓ; ἐγνώριζεν. Ἐπεβλήθη εἰς αὐτούς, μὴ τολ-
μῶντας νὰ μεμφθῶσιν αὐτόν, διότι ἐροβοῦντο μὴ
καταμνηθῶσιν· ἀλλὰ τὰ ἐλεεινὰ ταῦτα ὄντα, ὅτον
καὶ ἂν ἦσαν διεφθαρμένα, ἐφαίνοντο ἐν γίνεσι ὀλίγον
εὐχαριστούμενα ἐπὶ τῆ ἐταιρίᾳ ἀνθρώπου, ὃν ἡ
χεὶρ τοῦ δομίου εἶχε στιγματίσει. Μεταξὺ τῶν προ-
δοτῶν ὑπῆρχε καί τις Cibo καλούμενος, οὗ τὸ ὄνο-
μα ὁ Φερρούκκης εἶχεν ἀκούση ἐν τῇ συνδι'αλέξει
τοῦ φέροντος τὰ ὀρνίθια, ὁ βίος αὐτοῦ ἦτο μακρὰ
σειρὰ ἐγκλημάτων καὶ ἀπιστιῶν· τὸ ὄνιον ξίφος
τοῦ μισθοφόρου τούτου τῆς κάτω τάξεως ἀνῆκε πάν-
ποτε εἰς τὸν πλείονα προσφέροντα τελευταῖον ὑπερ-
θεματιστήν.

— Σὲ βεβαίῳ ὅτι τὸν εἶδον, ἔλεγεν εἰς τὸν
Φράγκην.

— Εἶσαι βέβηκος;

— Ὅσον καὶ περὶ ἐμυτοῦ, μετημφετμένος, ὡς
Δομινικὸς ὠμίλει μετὰ τοῦ Μιχαὴλ Ἀγγέλου.

— Ὡ! ἐβρυχήσατο ὁ Φράγκης κτυπῶν διὰ τῆς
πυγμῆς τὴν τράπεζαν, πρέπει νὰ τὸν φονεύσω.

— Ἐν πρώτοις ἔσο ἡσυχος· δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ
ἐπισύρῃς τὰ βλέμματα ἐφ' ἡμᾶς. Δὲν σὲ ἐμποδίζω
νὰ τὸν φονεύσῃς, διότι σοὶ ἀφῆκεν ἀνακμήσεις; τό-
σον λαμπράς . . .

— Ἐν ὀμίλῃς, θραύω τὸ ποτήριόν μου εἰς τὸ
πρόσωπόν σου.

— Ἡσυχία, ἡσυχία· ἴδωμεν τί πρέπει νὰ πρά-
ξωμεν. Ἐν πρώτοις νὰ γνωστοποιήσωμεν τοῦτο εἰς
τὸν Μιλατέστην καὶ τὸν πρίγκιπα τῆς Orange . . .
Εἰπέ, λοιπὸν, Φράγκη, ἐν σὺ ἐπεφορτίζεσο τὴν τε-
λευταίαν ταύτην ἀποστολήν.

— Ὁ Ἰσπανὸς θὰ μ' ἐκρέμα.

— Προτιμᾶς λοιπὸν νὰ παρουσιασθῆς εἰς τὸν Μι-
λατέστην; Ἀλλ' ἴσως δὲν θὰ σὲ μεταχειρισθῆ καλ-
λίτερον τοῦ πρίγκιπος τῆς Orange . . . Σὲ βλέπω
προτέθηκε, γελῶν δυνατὰ, κρεμάμενον ἐκ δύο σχοι-
νίων· ἔχει τὸ ἐμπόδιον τῆς ἐκλογῆς.

— Ἀροῦ σοὶ λέγω ὅτι θέλω νὰ τὸν φονεύσω;

— Ἐγὼ δὲν σὲ ἐμποδίζω· θὰ σοὶ δώσω μάλι-
στα βοήθειαν, ἀλλ' ἀροῦ εἰδοποιήτω τὸ στρατό-
πεδον τῶν Ἰσπανῶν καὶ τὰ Παλιὰ Ἀνάκτορα, ὅπερ
θὰ παράσχῃ ἡμῖν ὠφελείας, διότι ἔνθεν μὲν θὰ ἔ-
χωμεν δουκᾶτα, ἔθην δὲ φλωρίνια.

— Πῶς θ' ἀνεύρωμεν τὸν ciampo αὐτόν;

— Μὴ φοβῶ, θὰ τὸν ἀνεύρωμεν, ἐν δὲν ἀνε-
χώρησεν ἐκ τῆς Φλωρεντίας, καὶ αὖριον, ἂν ἐξέλθῃ,
θὰ πέση εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἰσπανῶν, οἵτινες προ-
εδοποιήθητες θὰ φρουροῦσι καλῶς· ἂν θελήσῃ νὰ
ὑπερασπίσῃ ἑαυτόν, θὰ τὸν φονεύσωσιν.

— Ἀλλὰ, ἐγὼ θέλω νὰ πῶ τὸ αἷμά του!

— Νὰ τὸ πῶμεν ἀμφοτέροι, διότι πρὸ ἑξ μηνῶν
ἐνῷ ἐζήτησα νὰ μοὶ δανείσῃ ὀλίγα χρήματα, ἀπε-
κρίθη ὅτι δὲν εἶχε χρήματα δι' ἀνθρώπους ὡς ἐμέ.

— Καὶ δὲν τὸν διετρώπας διὰ τοῦ ξίφους σου;

— Σὺ, θὰ τὸ ἔκαμνες; Γνωρίζεις καλῶς, ὅτι εἶνε
δυνατὸς ὡς βούβαλος. Ἀλλ' ἀρκετὰ ἐφλυκρήσαμεν,
πρέπει νὰ ἔλθωμεν εἰς τὰ ἔργα καὶ διὰ λόγους, οὓς
ἐγὼ γνωρίζω, εἶμι βέβαιος ὅτι, ἂν φυλάξωμεν
παρὰ τὰνάκτορα τοῦ Strozzi θ' ἀνεύρωμεν τὰ ἔργα
τοῦ Ciampo.

— Ἐάν τις τῆ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ διέτρχετο κατὰ τὰ
μετάνυκτα ἔμπροσθεν τῶν ἀνακτόρων ἐκείνων θὰ
ἔβλεπε διὰ μικρᾶς μυστικῆς θύρας ἐξερχομένης δύο
γυναῖκας ἐπιμελῶς κεκρυμέναις ὑπὸ τοὺς πέπλους
των. Ὡς δὲ ἐγένεσεν αὐταί, τρεῖς ἄνθρωποι ἀπε-
σύρθησαν ἐκ τινος σκοτεινῆς γωνίας καὶ κρυπτόμενοι
ὑπὸ τῆς ἀπὸ τῶν οἰκιῶν ἐκπεμπομένης σκιᾶς ἠκο-
λούθησαν τὰ βήματα αὐτῶν. Αἱ γυναῖκες πορευό-
μεναι ταχέως ἄνευ δισταγμοῦ ἔφθασαν εἰς τὴν
Santa Maria del Fiore· ἡ μεγαλειτέρα ἐξ αὐτῶν
ἔκρουσε κατὰ τινὰ ὠρισμένον τρόπον θύραν πλαγίαν
τῆς ἐκκλησίας, ἥτις ἡσύχως ἐστράφη ἐπὶ τῶν στρο-
φίγων τῆς, καὶ ἐγένοντο ἀφανεῖς. Οἱ τρεῖς ἄνθρω-
ποι βαδίζοντες ὀπισθεν αὐτῶν λίαν ἐπεπληγμένοι
ἔστησαν καὶ μετὰ τινὰ σκέψιν ὀλίγον λεπτῶν ἐνή-
δρευσαν ὀπισθεν τῶν ἐξοχῶν τοῦ οἰκοδομήματος,
Ἀκίνητοι, ἄφωνοι ὡς ἀγάλματα, τεθαυμένοι ἐν τῇ
σκότει, περιέμενον. (Ἀκολουθεῖ)